

Брой 5 (1977) Година LXII, ISSN-0205-0943

май 2021 г.

Цена 1 лв.

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

Не чакайте ехото,
абонирайте се за
вестник "Ехо"

Каталожен № 255

ПРОЯВИ ОТ КАЛЕНДАРНИЯ ПЛАН НА БТС

Туристически преход „По стъпките на Георги Бенковски“ с. Мирково - с. Рибарица 23-25 май, ТД „Старопланински туристи“ - гр. Етрополе

IX-ти колопоход Варна - Бургас - планина Странджа май, БТС, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна
Ден на предизвикателството и пролетна кампания „Движи се и победи“ 15 май и 29 май, БТС, ТД „Трапезица 1902“ - гр. Велико Търново, Общински съвет и Община Велико Търново, Младежки дом - гр. Велико Търново, Програма „Синди“

Национален спортно-туристически събор 27-29 май, ТД „Туризм, спорт и екология „Етрополе“ - гр. Етрополе

XXVIII-ми международен колопоход Варна - Констанца /Румъния/ - Варна 22-24 май, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна

Зелени градски лагери „Млад турист 2021“ за деца 1-6 клас 14-25 юни, ТД „Родни балкани“ - гр. Варна

Туристически походи, посветени на 1 юни - Ден на детето май - юни, БТС, ТД

Туристически походи, посветени на 2 юни - Ден на Христо Ботев и на загиналите за свободата на България май - юни, БТС, ТД

XVIII - ти туристически поход „Добруджа и морето“ 5-6 юни, ТД „Добротица“ - гр. Добрич

Щафета ултрамаратон от планината Олимп (Гърция) до гр. Казанлък, посветена на празника на розата в гр. Казанлък юни, ТД „Орлово гнездо“ - гр. Казанлък

Празникът на слънцето през най-дългият ден в годината на мегалитния обект „Люляково светилище“ 20 юни, ТД „Средногорец“ - гр. Брезово

Обиколка на Етрополска Стара планина 9-11 юни, ТД „Туризм, спорт и екология Етрополе“ - гр. Етрополе

Обиколка на Етрополска Стара планина 19-20 юни, ТД „Старопланински турист“ - гр. Етрополе

XXXX маратон „100 км за 24 часа“ - Варна - Винаца - музей „Владислав Варненчик“ 11-12 юни, ТД „Владислав Варненчик“ - гр. Варна

Риболовен фест - туристически поход от гр. Ардино до Дяволския мост 19 юни, ТД „Белите брези“ - гр. Ардино, БТС

Поклонение на гроба на кан Кубрат „Кубрат събира потомците си“ 18 юни/юни, БТС, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна

Национален туристически поход Плевен - Карлово „По стъпките на Апостола“ - 184 години от рождението на Васил Левски 13-19 юли, Общински комитет „Васил Левски“, ТД „Кайлъшка долина“ - гр. Плевен, Община Плевен, БТС, ТД „В. Левски“ - гр. Карлово

Национален туристически поход по ЕЗ връх Ком - нос Емине 2-4 юли, ТД „Старопланински турист“ - гр. Етрополе и ТД „Узана“ - гр. Габрово

Осма регионална туристическа проява „С буйна кръв опознай Лудогорието“ 3-4 юли, ТД „Буйна кръв“ - гр. Разград

Традиционно изкачване на връх Руен 4 юли, ТД „Осогово“ - гр. Кюстендил

Изкачване на връх Тодорини куки 3-4 юли - ТД „Свищи плаз“ - гр. Златица

Изкачване на връх Руен 24-25 юли - ТД „Свищи плаз“ - гр. Златица

Национален туристически поход „По пътя на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“ 16-18 юли, ТД „Узана“ и БТС

XXIII - и национален туристически поход „Черноморски бряг 2021“ 17-21 юли, ТД „Черноморски простори“ - гр. Варна

Шести национален поход на туристите ветерани „Троянски Балкан - по пътеките на Апостола“ 13-16 юли, БФТВ

Б.Р. Поради извънредната епидемична обстановка са възможни промени в Календарния план

ехоСЕМИНАРИ

ДЕЙНОСТИ НА „ЗАКОНОВИ РЕЛСИ“ И ЗАЩИТА НА СОБСТВЕНОСТТА ВЪЗРАЖДАТ БТС

На 8 май в хижа „Планинец“ на Витоша и на 15 май в хижа „Мадарски конник“ в ИАР „Мадарски конник“ се проведеха първите два от четирите семинари - срещи на ръководството на БТС с активна на туристическите дружества в страната. Те обсъдиха редица проблеми, споделиха идеи и опит по темите: информация за цели и задачи на БТС като организация за спортно-туристическа дейност; изменение и допълнение на Устава на БТС; Наредба за маркиране на туристическите пътеки в България; „Програма за развитие на спортно-туристическата дейност 2021-2024“ и др.

„През последната година и половина интензивно работим за стабилизирането на съюза и сме

тук, за да обсъдим задачите и перспективите пред БТС, в .т. ч. и предложенията за решения на предстоящото общо събрание на 12 юни“, заяви доц. д-р Венци Росманов - председател на БТС. Сега най-важно е да възстановим

статута на БТС като национална организация за спортно-туристическа дейност, за което съгласно Закона за физическото възпитание и спорта (ЗФВС) е необходима промяна в Устава на БТС и изчистване на задълженията към

държавата и Столична община.

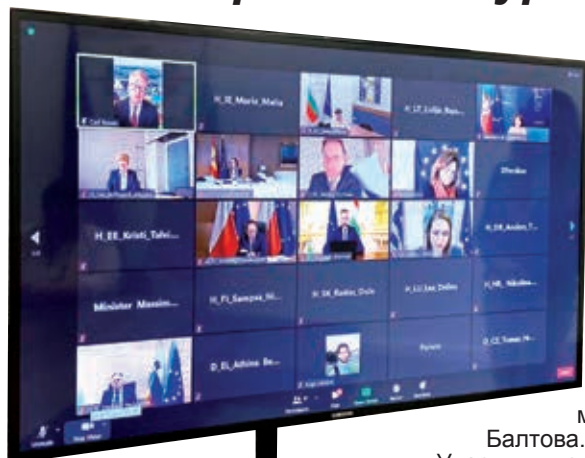
В ЗФВС е записано, че в БТС членуват туристически дружества (ТД). Но сега в БТС членуват и федерации и сдружения, с които сме заедно години наред. Те не трябва да фигурират като понятия в списъка с нашите членове. Желаетелите да останат членове на БТС трябва да се пререгистрират като туристически дружество. Някои проявиха разбиране и заявиха, че ще преустановят членството си в БТС, но ще намерим форми да продължим сътрудничеството. Други откровено отказаха пререгистрацията.

По актуалното състояние на съюза и развитието на дейностите на БТС думата бе дадена на изпълнителния секретар на БТС доц. д-р Румен Драганов.

►► 8-9

Министрите на туризма на ЕС се обединиха за създаване на

„ДНЕВЕН РЕД НА ЕС 2030/2050“

Балтова.

В рамките на Форума за устойчив туризъм, организиран от португалското председателство на Съвета на Европейския съюз на 14 май 2021 г., министрите на туризма на ЕС обсъдиха предстоящите предизвикателства пред сектор туризъм и необходимостта от стратегически инструмент на ниво ЕС, който ще стимулира устойчивостта на туристическата екосистема и ще увеличи конкурентоспособността на дестинациите в Европейския съюз.

Във форума участваха г-н Педро Сиза Виейра, държавен министър, икономика и цифров преход, г-н Тиери Бретон, европейски комисар по единния пазар на ЕС, г-жа Елиса Ферейра, европей-

ски комисар по сближаването и реформите и г-н Вирджиниус Синкевичюс, европейски комисар по околната среда, океаните и рибарството. От българска страна участва министър Стела

Участниците във форума се обединиха около идеята да бъде създаден „Дневен ред на ЕС 2030/2050“ въз основа на споделени приоритети, цели и действия, за да се стимулира зеленят и цифров преход на туристическата екосистема и да се увеличи нейната конкурентоспособност, устойчивост и издръжливост, като се фокусира върху ключови стратегически предизвикателства, като например:

- зелен преход на туристическата индустрия и дестинациите като интегрирана система, фокусирана върху устойчивия и отговорен туризъм;
- цифров преход на туристическата индустрия и дестинации;
- развиване на мултидисципли-

нарност, база от знания и необходими умения на туристическата индустрия и всички други заинтересовани страни, целящи услуги с добавена стойност, допринасящи за просперитета на местните общности;

- засилване на устойчивостта на туристическата индустрия в светлината на научените уроци по COVID-19, като същевременно се повишава глобалната конкурентоспособност;
- отразяване на туризма в по-широки политики на ЕС, като транспорт, здравеопазване, защита на потребителите, околна среда и култура.

Редица държави членки призоваха да се обърне специално внимание на малките и средните предприятия, заетостта, различните регионални и местни предизвикателства, островите и крайните региони, периферията на ЕС, икономическата и социалната роля на по-слабо развитите региони, туристическият натиск и други области, които са изправени пред специфични предизвикателства.

Основен извод от Форума на високо ниво за устойчив туризъм се явява необходимостта от интегриран подход към политиката

в областта на туризма, с принос и подкрепа от индустрията и гражданското общество, с цел да се отговори на възможностите и да се поемат многостранните предизвикателства, пред които е изправен туристическият сектор.

Министър Балтова посочи като ключови стълбове на туризма зеленения преход, дигиталната трансформация и мултидисциплинарната рамка, базирана на знания и умения, осигуряваща интегрирането на туризма в други свързани политики на ЕС. По отношение на устойчивите предизвикателства и възникналите проблеми, свързани с ликвидността на субекти в туристическия сектор, беше отправен призив за конкретни действия за насърчаване на благоприятна среда за развитие на туристическия сектор, включително с подкрепата на финансови средства. Друга критична точка за туризма, изтъкната от министър Балтова, е възстановяването на мобилността и свързаността, където прилагането на вътрешно съвместими инструменти като дигиталния зелен сертификат е считан за важен гравитен елемент.

Пресцентър на Министерството на туризма

►► 4

►► 5

►► 11

ХИЖИТЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В ПЛАНА ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ

Туристическият бранш бе включен в последния момент в Националния план за възстановяване и устойчивост от правителството в оставка на Бойко Борисов. Хотели и хижи, в т.ч. и тези на Българския туристически съюз, ще може да бъдат санирани, да поставят соларни панели на покривите си и да ползват други ВЕИ мощности, както и да изграждат смарт туристически пътеки със средства по плана.

„Промените бяха договорени с екипа на вице-премиера Томислав Дончев в и влязоха в

разгледаните текстове на плана на проведената бюджетна комисиония“, уточни доц. д-р Румен Драганов, изпълнителен секретар на Българския туристически съюз. Правителството одобри националния план, и в края на април той бе изпратен в Брюксел за предварителна оценка.

Туристическият бранш ще участва и в програмата за енергийна ефективност, което ще позволи на хижи и хотели, подобно на жилищни блокове, да санират сградите си. Това се отнася и за 214-те хижи на Българския туристически съюз. Секторът ще може

да осъществява и ВиК проекти и да изгражда пречиствателни станции със средства по плана, допълни Драганов. Наред с това ще бъде включен в подчаст „Зелена икономика“ и ще може да инсталира ВЕИ мощности като соларни панели и ветрогенератори, ако за последните има условия.

Сектор туризъм ще бъде включен и в стълба за дигитализация, разказа още Драганов. Основната цел на подкрепата по този фонд е ускоряване на процеса и повишаване нивото на дигитализация чрез внедряване на цифрови технологии и създаване условия за предоставяне на услуги в тази област.

На практика ще може да се изграждат т.нар. смарт стълбове, които да осигуряват връзка с Планинската спасителна служба, да излъчват звукови и светлинни сигнали. Наред с това те ще се използват за валидиране на застраховки, т.е. чрез чекване през тях всеки турист ще може да докаже, че действително е

бил в планината, ако се наложи да търси обезщетения за настъпили събития. Тези стълбове ще предлагат и информация за туристическите забележителности/атракции в района. Освен това, със средства от националния план ще може да се създават дигитални продукти за 3D реалност. „Представете си, че сте на туристическа пътека, която е в мъгла. Правите снимка с телефона си и чрез приложение тя ви зарежда същата пътека в 3D реалност в ясно време – така лесно ще може да се ориентирате и да избегнете инциденти“, казва Драганов.

В Националния план за възстановяване и устойчивост за туристическия отрасъл са предвидени финансираня по фонда за подкрепа на дигитализацията и фонда за технологична модернизация чрез нови технологии и оборудване. Тези средства ще бъдат насочени за подкрепа на икономически субекти с дейности, определени като приоритетни в Националната стратегия за малките и сред-

ните предприятия 2021-2027 г. (НСМСП), от различни сектори на икономиката, сред които са и строителството на сгради и съоръжения и специализирани строителни дейности. Те ще получат подкрепа за въвеждане на нови технологии, know how/или иновация и закупуване на ново технологично оборудване, за да придобият пазарни предимства. „Всичко това ще увеличи конкурентоспособността на хижите и на фирмите, с които имаме сключени договори“, допълни Драганов.

Днешните условия изискват реформа за трансформация на икономиката, чрез която тя да стане по-зелена и по-дигитализирана. Досегашният опит от кризата показва, че дигиталните технологии помагат на стопанските субекти да устоят на негативните ефекти от Ковид-пандемията, да оптимизират дейностите си, да запазят своя достъп до пазарите и да повишат ефективността си.

През април т.г. завърши зимен модул на курс за подготовка на планински водачи, организиран от Центъра за професионално обучение (ЦПО) при БТС. Курсът е разделен на модули със специфични сезонни елементи. При първия се набляга на придобиването на знания, умения и сръчности при водене на групи в зимни условия – дълбок сняг, избягване или преодоляване на лавинни опасности, боравене с техника за локализиране на хора, затрупани от лавини и пр.

ЦПО при БТС притежава лиценз за обучение за седем професии, сред които най-популярни са планински водач, екскурзовод и аниматор в туризъм, като за тях са планирани курсове в рамките на настоящата календарна година. Информация може да намерите в официалния сайт на БТС www.btsbg.org, във вестник „Ехо“, както и в официалната страница на БТС

БТС ПРОВЕДЕ КУРС ЗА НОВИ

ПЛАНИНСКИ ВОДАЧИ

в социалната мрежа Facebook. Мястото за провеждане на курс

са бе Централната планинска школа „Маловица“, която отдавна е традиционен домакин на подобни обучения заради подходящите условия. Школата е и част от туристическа зона „Маловица“, целогодишно посещавана от десетки хиляди туристи. За практическите занимания на зимния модул на разположение бяха ски-писта със ски-съоръжения и др.

По време на обучението курсистите придобиха знания и умения по утвърдени държавни стандарти. След успешно завършване на курса те ще получат диплома за трета професионална квалификационна степен „Планински водач“, специалност „Туризъм“, необходима за явяване на държавен изпит в Министерството на туризма.

Максимилиян МИХАЙЛОВ

КЮСТЕНДИЛЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТА НА АЛПИНИСТА ЛЮДМИЛ ЯНКОВ

Членове на ТД „Осогово“, областният управител Виктор Янев, кметът на община Кюстендил Петър Паунов и приятели почетоха паметта на алпинистите Людмил Янков и Стоян Наков, загинали на 17 април през 1988 година под връх Камилата в Рила. Бяха цитирани стихотворения написани от Людмил Янков, както и припомнени негови постижения. Цветя пред неговия паметник постави синът на Янков – Людмил младши.

На 11 август 1953 г. е роден големият човек, алпинист и поет Людмил Янков, заслужил майстор на спорта по алпинизъм. Поетът – алпинист или алпинистът – поет, човекът който заедно с въжето в раницата си носеше и чувства!

На 17 април 1988 г. устремът му към върховете бе спрял от фатално падане при катерене на връх Камилата (2621 м) в Рила.

Рискът е голям, защото скалите са заледени, но и покрити със сняг. Това прави трудно забиването на още клинове, а качването

е на ръба на разума. Въпреки това двамата – Л. Янков и Стоян Наков – са твърдо решени да стигнат горе. Не им било писано. В един момент алпинистите не издържат под тежестта на съоръженията и политат надолу. По-късно Стамен Станимиров и Пламен Кирилов, които също правели опит да качат Камилата, намират колегите си бездиханни на 200 м в пропастта.

Цяла България е потресена, защото губи един от героите от експедицията на Еверест (8848 м) през 1984 г.

На 11 август тази година Людмил Янков щеше да навърши 68 години.

„Човек губи цял живот по нещо. Не е жалко, че накрая ще загуби и живота си, стига да запази вярата в смисъла на това, което прави всеки ден“ – казва той и остава завинаги сред онези, които са слели думите и постиженията си в едно.

Силвия МИХОВА

ПОКАНА

Управителният съвет на ТД „**ЧЕРНОМОРСКИ ПРОСТОРИ**“ на основание чл. 26 от ЗЮЛНЦ свиква Общо събрание на 19 юни (събота) 2021 г. от 11 часа в гр. Варна, ПП „Златни пясъци“, местността Ковшака и на основание решение на УС на ТД от 11.05.2021 г. при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет за дейността на дружеството през 2020 г.
2. Приемане на финансов отчет за 2020 г.
3. Отчет на Инспектората за 2020 г.
4. Приемане на Календарен план и бюджет за 2021 г.
5. Избор на делегати за ОС на БТС, БФТ, БФТВ, ФММПТ за 2021 г. и представители за Младежкия форум към Община Варна.
6. Разни (приемане на нови членове, членски внос, членски карти, наемите на имуществва и др.).

Канят се всички членове на дружеството (редовно отчетени за календарната 2020 г.) да присъстват лично или чрез упълномощени представители. При липса на кворум ОС ще започне един час по-късно. Мястото не се променя.

УС на ТД „**ЧЕРНОМОРСКИ ПРОСТОРИ**“ - ВАРНА

ПОКАНА

Заповядайте от 23 до 25 юли 2021 г. на традиционния **XX-ти ЮБИЛЕЕН ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПОХОД - ПРЕКЛОНИЕ „ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ЦАНКО ДЮСТАБАНОВ“**

един урок по родолюбие и патриотизъм, празник на българския дух, в зелената приказка на Предбалкана и Балкана, с възпроизвеждане на събитията от април 1876 г. Походът е посветен на 145 години от Априлското въстание, 143 години от Освобождението на България от турско робство, 178 години от рождението на Цанко Дюстабанов и 85 години от осветяването на паметника на четата в м. Ранни бунар – мястото на последното й сражение под връх Марагидик в Стара планина.

За информация и заявки за участие:
тел: 0884 917706; 0878764443 и 0898 451660
Срок: до 16 юли 2021 г.

м.с. инж. Милка Караджова

ПОКАНА

Управителният съвет на ТД „**УЗАНА**“ – ГР. ГАБРОВО, на основание чл.26 от ЗЮЛНЦ и чл. 22 ал.1, 2 и 5 от устава на дружеството, свиква редовно Общо отчетно-изборно събрание на 3 юни 2021 година от 18 часа в офиса на дружеството в гр. Габрово, ул. Николаевска № 41, при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на Управителния съвет за дейността на дружеството за 2020 година.
2. Финансов отчет за 2020 година.
3. Отчет на Контролния съвет.
4. Избор на Управителен съвет и Председател.
5. Избор на Контролен съвет.
6. Избор на делегат за Общото събрание на Сдружение „БТС“ за 2021 година.
7. Разни.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ, събранието ще се проведе един час по-късно съгласно чл. 23 на устава.

ПОКАНА

Управителният съвет на ТД „**ЧУДНИ СКАЛИ**“, ГР. АЙТОС, на основание чл. 26 от ЗЮЛНЦ кани всички членове на дружеството на редовно Общо събрание на 15.06.2021 г. (вторник) от 17.30 часа в Заседателната зала на Община Айтос при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Отчет на дейностите на ТД „Чудни скали“ - гр.Айтос за 2020 г.
2. Отчет на Контролния съвет за 2020 г.
3. Избор за делегат за Общото събрание на БТС в гр. София.
4. Предложения за дейности на ТД „Чудни скали“ - гр. Айтос за 2021 г.

При липса на кворум, на основание чл. 27 от ЗЮЛНЦ, събранието ще се проведе в същия ден от 18.00 часа на същото място и при същия дневен ред, независимо от броя на явилите се членове.

Събранието ще се проведе при спазване на противоепидемичните мерки в наредбата на Министъра на здравеопазването.

От ръководството

ехоДЕСТИНАЦИИ

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ПОТЕНЦИАЛ
НА ОБЩИНА ГЪРМЕННа
поход
из Дъбраш

Земите на Гърменска община са разположени в най-западната част на родопския дял Дъбраш и по-малка част в източната половина на Гоцеделчевската котловина, вляво от коритото на р. Места. Заемат площ от 388 кв. км. В планинската част се намират селата Долно Дряново, Крушово, Ореше, Лещен, Горно Дряново, Ковачевица, Скребатно, Осиково и Рибново, а на границата между планината и котловината, но почти на равното, селата Хвостяне, Дъбница, Дебрен, Гърмен, Марчево, Огняново и Балдево. Броят на населението в общината е около 17 000 души, най-многолюдно е с. Рибново, а най-малко жители имат селата Ковачевица и Лещен.

Значителен е броят на природните и историческите забележителности в общината, които привличат целогодишно хиляди туристи от страната и чужбина. Сред тях се открояват Огняновските минерални извори и останките от римския град Никополис ад Нестум.

Минералните извори са съсредоточени на две места – Горни (Градски) бани край коритото на р. Канина и тези при бившите Селски бани, разположени североизточно от с. Огняново. Температурата на минералната вода е между 39 и 43 градуса. Тя лекува бъбречни и гинекологични заболявания,

проблеми на опорно-двигателния апарат, възпаления на периферната нервна система. Водата успокоява болките при ревматизъм и невралгия, помага при камъни в жлъчния мехур и бъбреците. В региона има общо 24 хидротермални извора с общ дебит 102 л/сек.

Условията за отдих и лечение в Огняновските минерални бани са много добри. Курортът разполага с модерни хотели, открити и покрити плавни басейни, предлага съвременни здравни процедури, включително СПА-процедури и специални масажи с билки, мед и др. И всичко това е съчетано с прекрасната природа, чист въздух и благоприятен преходно-средиземноморски климат.

Примамлив обект за културен туризъм са разкритите

**ОСТАНКИ ОТ ДРЕВНИЯ
РИМСКИ ГРАД НИКОПОЛИС
АД НЕСТУМ**

в покрайнините на с. Гърмен. Той е построен от римския император Траян (98-117 г.) в чест на победата му над даките. Археологическите разкопки доказват, че градът е създаден върху старото тракийско селище Александрополис и е заемал площ от около 25-30 дка. В центъра са се издигали постройки с впечатляваща

архитектура и поставени пред тях бронзови статуи на римски императори. В града са живели предимно богати римляни, представители на земеделската аристокрация. Намерените статуи, мраморни релефи, капители, надписи и цветни мозайки показват неговия икономически и културен разцвет. Посетителите тук могат да видят и останките от градската баня с помещение за масажи, както и на богатата жилищна сграда в югоизточната част на разкопките.

Чудесна туристическа атракция тук е специалното влакче, което през лятото вози туристи от римския град до минералните извори и плажовете в Огняново и обратно.

Чрез смели и оригинални идеи в бъдеще се очаква Никополис ад Нестум да се утвърди като една от най-привлекателните дестинации в тази част на страната ни. На около 5 минути пеша от разкопките се извисяват

**ВЕКОВНИТЕ ЗАГРАДСКИ
ЧИНАРИ**

Те са символ и гордост на цялата Гърменска община. Единият чинар е висок 24 м, обиколката в основата му е 10,46 м, а възрастта – над 600 години. През 1961 г. е обявен за природна забележителност и е защитен обект. До него расте и по-млад – на около

360 години, като и двата са твърде разклонени, здрави и свежи, сякаш изживяват втора младост. Площта под обширната кичеста сянка на двата чинара е превърната в кокетно малко паркче с алеи от цветя. Тук отморяват денем старите хора със сладкодумните си приказки. В конкурса „Европейско дърво на годината“ през 2011 г. Заградските чинари се класираха на второ място в Европа.

Твърде привлекателни за туристите са селата Ковачевица – отдавна обявено за архитектурно-исторически резерват със запазени самобитност и възрожденски облик, както и с. Лещен – чудесно вилоно селище с прекрасен изглед към планините Пирин и Славянка, и с твърде здравословен климат.

За любителите на пешеходния туризъм се препоръчва

КАНИНСКАТА ЕКОПЪТЕКА

дълга 16 км. и минаваща през разнообразен планински релеф в землището на селата Скребатно, Лещен, Горно Дряново и Ковачевица.

Незабравим и пленяващ с красотите си е маршрутът до най-високия връх на

**ДЪБРАШ - ВР. БЕСЛЕТ
(1938 М)**

За да отидете до него обаче е необходимо да ползвате превозно средство до сградите на бившето горско стопанство „Беслет“. Оттук пеша срещу течението на р. Каялия дере (Каялийска река) през Мишова поляна за около 4 часа се пристига на върха, а на връщане по главното било на Дъбраш може да стигнете и разгледате природната забележителност „Каялийски скали“ – защитени скални образувания още от 1984 г. По импозантност и красота те съперничат на прочутите Белоградчишки скали. Ако искате по-подробно да ги разгледате, може да не ходите до връх Беслет – тогава разстоянието от горско стопанство „Беслет“ до тях се изминава за около 2 часа.

На около час пеша от сградите на горско стопанство „Беслет“ се

намира загадъчната местност Кози камък – внушителна скална грамада с куполовидна форма, с интересни вдлъбнатини в скалите, с чието образуване и предназначение отдавна се занимават научни среди.

Впечатление правят все още запазените гори в тази част на планината – едно наистина неограничено природно богатство. В района на вр. Беслет се намира горския резерват „Караорман“ (Тъмната гора).

Чудесно място за посещение е и

КАНЬОНЪТ НА Р. КАНИНА

особено в района на Сини вир, до който се отива за 2 часа пеша от с. Ковачевица. Любителите на подземните красоти могат да посетят двете пещери на територията на общината – Мануилова дупка в близост до с. Рибново и Ризова дупка в местността Еремиеви скали по трасето на Канинската екопътека.

Напоследък в землището на с. Долно Дряново като чудесна туристическа дестинация се утвърди местността „Градище“ – лабиринт от хаотично разположени скали в радиус от няколко метра, където на три места се открояват грамадни човешки глави. Има долмени, кръгли дупки в скалите с неясно предназначение, изсечени стъпала и много парчета керамика. Всеки човек с въображение и наблюдателност открива в скалите най-различни изображения на риби, крокодили, змийски глави и др. Археолозите определят мястото като тракийско светилище – едно от най-старите в Югоизточна Европа.

За координиране на туристическата дейност в община Гърмен е необходимо да съществуват Общински туристически информационен център. Въсъщност такъв имаше допреди няколко години в с. Огняново, но незнайно защо той преустанови дейността си.

Текст и снимки:
Атанас ПАНЧЕЛИЕВ

124 ГОДИНИ ОТ ГИБЕЛТА НА

ЩАСТЛИВЕЦА

124 години изтекоха от оная злокобна дата, в сянката на миналото, в която бе отнет животът на човека, посветил ум, слово и дела на своя род и родина. Образът и примерът му са живи и днес в паметта ни. Мощният му дух ни окриля в трудните ни дни. Всичко, което остави във времето, е жизнено и неувяхващо. То очертава нравствения му облик и вярата, че над всички идеали стои този „Да не изменяме никога на себе си и на съвестта си“.

На 11 май т.г. на гроба му се поклониха съгражданите му от

Свищов и София, членове на ТД „Алеко Константинов 1899“, представители на община Свищов, Международната фондация „Алеко Константинов“ и къщата – музей в родния му град.

Венци и цветя украсиха паметника на Щастливеца, потънал в цъфнал здравец. И тази година славеите изпяха своите тъжни песни на гроба му.

Дълбок поклон пред делото на незабравимия писател, демократ, общественник и патрон на организираниите туристи в България!

Ваня СТОИЛОВА
Снимка: Росен МАРИНОВ

Планината Беласица се намира в Югозападна България, на границата с Гърция и Северна Македония. Дължината ѝ е 64 км и е най-стръмната планина у нас, което прави изкачването на върховете ѝ трудно. Първенец на Беласица е връх Радомир с височина 2029 м, а най-труден за изкачване е връх Конгур – 1951 м н.в.

От 2009 г. има традиция за организирано изкачване на връх Конгур по повод празника на град Петрич. На 9 май т.г. събитието се проведе за 13-ти пореден път. 101 туристи – деца и любители на планината от всякакви възрасти изкачиха върха. Организатор на Общоградския поход бе ТД „Калабак“ – Петрич. Имаше гости от

Най-малките участници в традиционния поход на ТД „Калабак“ до връх Конгур – част от първи „в“ клас на СУ „Никола Йонков Вапцаров“ – Петрич с класни ръководители 2-жа Анжела Василева и 2-жа Нери Куртова. Нашите 7 и 8-годишни герои приеха предизвикателството. За награда получиха от дружеството тениски с логото на БТС и покана за присъединяване в следващи инициативи.

ПРАЗНИК В БЕЛАСИЦА

Сандански, Разлог, Благоевград, София, Своге, Свищов и един до-

бровolec от Италия. Най-атрактивна бе групата на петокласниците от Първо основно училище „Кочо Мавродиев“ с техния ръководител Иван Стоилов и ученици от първи клас от училище „Никола Вапцаров“.

Походът стартира от стадион „Цар Самуил“, мина през хижа „Беласица“, хижа „Конгур“, местността Вършилото и достигна връх Конгур. Продължителността му бе 4-5 часа и децата изминаха разстоянието с радостно настроение и песни.

Туристите бяха посрещнати в хижа „Беласица“ стара, възстановена от дейатели на дружеството с много доброволен труд в продължение на две години. Празникът завърши с игри и веселие на поляната пред хижата.

ТД „Калабак“ – Петрич

ЖЕРАВНА ОАЗИСЪТ НА ПЛАНИНАТА

Жеравна – китно селце, разположено в Източна Стара планина. Място, където времето сякаш е застинало върху фасадите на селските къщи. Сгушена е на 640 м н.в., на 14 км. южно от град Котел, в междупланинска котловина, пресичана от гористи хълмове. Най-високото място, на 6 км западно от селото, е връх Разбойна (1128 м). Природните дадености в околностите на Жеравна са най-вече причудливи скални формации, тайнствени пещерни комплекси, бистри карстови извори, разнообразни флора и фауна.

Жеравна разкрива очарованието на отдавна отминали времена. Сред живописната природа човек може да открие своето идеално местенце за отмора, уют и уединение. Да се потопи в размисли под синьото небе, полегнал на тучната трева, и да се пренесе в един непознат и позабравен свят – този на възрожденска Жеравна. Да се отпусне в зеления оазис на сред планината и да забрави за сивото ежедневието.

Районът е обитаван още от древността. На това място е имало старо тракийско селище, наречено Потук. За произхода на името Жеравна съществуват няколко версии: едната идва от птицата, но е неправдоподобна, защото тук никога не кацат жерави; другата – от „жерна“, „жерка“, „жерков“ – думи със старославянски корен, означаващи воденица. Тази версия е по-приемлива, тъй като в района е имало множество воденици. В миналото Жеравна се е наричала Жеруна, а след Освобождението преминава в Жеравна. Селото се замонало през XVII в., защото е било на важния път към Търновград. През XVIII в. се превърнало в занаятчийски и културен център. Освен занаятите се развили животновъдството и търговията. Стаите на къщите са с резбовани тавани и изящни апликации по вратите, прозорците и иконостасите. Всичко е застлано с тъкани в този край или със забележителните котленски килими. Днес старото училище е превърнато в галерия, запазени са доста дюкяни, чешми и стари ханове. Някога в селото имало и школи по дърворезба.

Към 2015 г. жителите на Жеравна наброяват 406 души, къщите са 330 на брой с неповторима художествена форма, като 172 от тях са обявени за паметници на културата. Едноетажни или двуетажни, заобиколени от каменни стени, някои от тях са на повече от 300 години. А между тях криволичат тесни калдаръмни улички.

Жеравна е била културно и духовно средище на целия регион. Хилендарският манастир е имал свой метох в селото, запазен и до днес, който се намира в непосредствена близост до църквата. В него са отсядали хилендарски монаси и водели просветна дейност. Един от тях – Иосиф Хилендарски, е автор на „Поучение за четенето на книгите“. Тук е направен и вторият препис на Павловата история. Селото е взело активно участие в Априлското въстание. Днес селището е

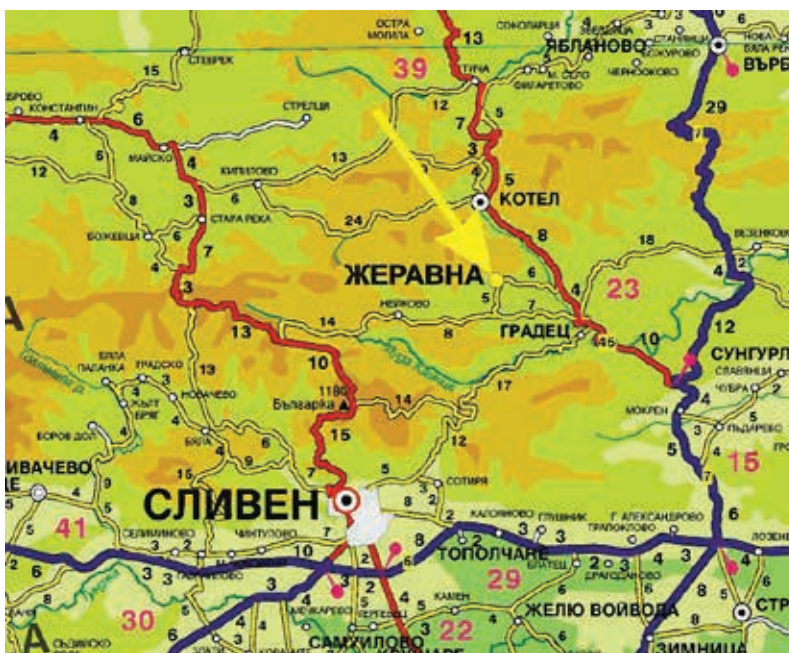
световно известен архитектурно-исторически резерват

и е част от световното културно наследство, поради което ежегодно се посещава от хиляди български и чуждестранни туристи. Известно е и с многобройните си чешми – от незапомнени времена множество извори, които бликат в околността, са каптирани в чучури на чешми. В селото са реставрирани 150 обекта, сред които е и църквата „Св. Николай“, построена през 1834 г. В нея има уникална дърворезба, икони, каменна пластика и църковна утвар. Интерес за туристите представляват и къща-музей „Йордан Йовков“, къща-музей „Сава Филаретов“ – Експозиция „История на Жеравна“, къща-музей „Руси чорбаджи“ – Експозиция „Бит и култура на Жеравна през Възраждането (XVIII – XIX век)“ и Художествената галерия.

В една от най-прочутите къщи в селото през далечната 1880 г. е роден един от най-значимите български писатели – Йордан Йовков. Тя е превърната в

къща-музей „Йордан Йовков“

(№ 57 от 100 НТО). До 13-годишната си възраст Йовков расте в Жеравна, след това семейството му се премества в Добруджа, където работи неговият баща. Книгите на писателя са преведени на повече от 20 езика и са оставили трайна следа в българското литературно наследство. Родната къща на големия български писа-

тел Йордан Йовков (1880 – 1937 г.) се намира на площад „Голямото бърдо“. Едноетажна, заобиколена от каменни стени. В изпълнения със зеленина двор се издига паметник на писателя, седнал на малък стол, вгълбен с своя възлюбен свят.

През 1957 г. къщата е превърната в музей, а през 1978 г. е обявена за архитектурно-строителен паметник. Интериорът е запазен и посетителите могат да усетят автентичната атмосфера на миналото. Уредена е експозиция от снимки и документи, както и ръкописи от най-значимите творби на Йовков. Къщата се състои от две стаи и малко антре. В едната стая е представен обликът на типична стая от този край – мебелите и посудата, мястото за спане на семейството. В другата стая има сбирка от произведения на Йордан Йовков. Акцент в експозицията е писалката, с която писателят пише „Старопланински легенди“ – сборник с разкази, вдъхновен именно от родния край на автора. Йордан Йовков пише за деца и за възрастни. Сред най-известните му творби са сборниците „Старопланински легенди“, „Вечери в Антимовския хан“, „Ако можеха да говорят“, романът „Чифликът край границата“, драмите „Албена“ и „Боряна“ и др.

В сградата на взаимното училище, построено през 1867 г., се помещава

Художествената галерия

Къщата-музей на Руси чорбаджи

принадлежала на един от най-богатите хора, се намира в центъра на селото. Строена е преди повече от 300 години. Всяка от стаите е с определено предназначение – за гости, всекидневна и пр. Експозицията представя и различни занаяти от времето на Възраждането, практикувани в Жеравна. Впечатление правят огромният ръчен стан и фините ленени тъкани, които жеравненки тъкали с майсторство. Къщата е обявена за архитектурно-строителен паметник.

В селския парк „Добромирница“, близо до селото, всяка година през втората половина на август се провежда **Национален фестивал на фолклорната носия**. В него се включват състави и изпълнители, представящи песни и танци от различни краища на страната.

В околностите на Жеравна има множество хижи и туристически маршрути. По-известни са екопътеките до комплекс „Златна Ореша“, град Котел и връх Вида. Язовир „Жеравна“ предлага добри възможности за риболов. На 45 км. югозападно от селото се намира град Сливен. В района са още ГП „Сините камъни“ и красивата местност „Карандила“.

къщата-музей на възрожденеца Сава Филаретов

богато украсена с изящни дърворезби. Запазената вътрешна подредба дава възможност да се добие представа за начина на живот в българското село през Възраждането.

Жеравна е просто място, където непременно трябва да отидете, ако още не сте го направили. Място, на което ще ви се иска да се завръщате при всеки удобен случай. Жителите му са гостоприемни, механите прохладни, а местата за нощувка спокойно могат да се сравнят с някой луксозен хотел. Усещането в това възрожденско село е неповторимо и несравнимо!

ПО ДЕФИЛЕТО НА РЕКА НИШАВА

„Изкачете планините и извечете най-доброто от тях. Спокойствието на природата ще се влее във вас, както слънчевата светлина се влива в дърветата. Ветровете ще ви обляят със свежест, а бурите – с енергия, докато грижите отлитат подобно на есенни листа“

Джон Мюр

Заредени с много очаквания и голяма доза нетърпение, ние – туристите от ТД „Осогово“, гр. Кюстендил, се запътихме към новото предизвикателство – едновременно пътуем по дефилето на река Нишава. В Перник ни очакваше нашата водачка Ванчето и заедно поехме към Петроханския проход. Времето не изглеждаше много обещаващо, дори се опитвахме да ни сплани с лек дъжд, но ние тайно се надявахме да ни се разминат. Пътят бе изключително живописен, особено сега, през пролетта. Окъпаната в зелено природа изглеждаше още по-величествено, а очите ни се губеха в обитите от мъгла върхове. Селцата, покрай които минавахме, бяха малки, на пръв поглед спокойни, но будещи тъга. Спокойствието не се дължеше толкова на отдалечеността от забързаните градове, колкото на това, че малко по малко опустяват. Решени да избегнем тълпите, търсейки най-закътаните кътчета на родината, ние се озовахме в село Разбоище.

В непосредствена близост до границата ни със Сърбия, уютно скрита в недрата на Западна Стара планина, ни очакваше величествена гледка към каньона на река Нишава, товарния влак и сгушилия се в скалите Разбоишки манастир. Изсечен в скалите на отвесен венец, манастирът се извисяваше над завоите на преминаващата край него река Нишава. Направихме безброй снимки от платото, от което се виждаха река Нишава, нейното дефиле, меандърът, който тя прави при манастира и гледката към околните хълмове.

Останахме очаровани от двора и старите постройки на манастира, където сякаш времето бе спряло – църквата, залепена в скалите и останалите в нея старинни стенописи, тишината и спокойствието, които са част от района, нарушавани от време на време от преминаването на товарния влак.

Макар и малък, Разбоишкият манастир „Въведение Богородично“ е бастион на християнската вяра по тези земи вече столетия наред. Днес единствен пазител на този бастион е само една очарователна жена. Само нея заварихме в манастира. Тя ни разказа, че той дълго време се е наричал Куржиловски по името на близ-

кото село Куржиловци, опожарено от башибозушки отряд през XVI-ти век. По време на турското робство манастирът бил опустошаван няколко пъти. При едно от нападенията монасите били изклани, само един се спасил и по-късно възстановил манастира. При едно от възстановяванията на обителта сградите били преместени от левия на десния бряг на река Нишава, където са и днес. Към 1860 г. манастирът бил опожарен за сетен път, а година по-късно бил възстановен от Йовчо, роднина на Филип Тотю. В годините след това в него е произвеждан барут за оръжието на български четници, които често се приютявали тук, сред тях пребивавали Левски и отец Матей Преображенски Миткалото.

Само за половин час стигнахме и до Чепърлинския манастир „Света Петка“, за който се носят легенди. В миналото на негово място е имало римско селище с военен пост, за което свидетелстват двете плочи в двора на манастира, известен сред местните и като „Църквицето“. Към момента обителта се достроява и укрепва, но църквата е действаща.

Разходката ни продължи по дефилето на река Нишава.

Наложи се да повървим и по железопътната линия. Три пъти минаха товарни вагони, пълни с въглища. С нетърпение очаквахме мястото, където река Дракула се влива в Нишава. Точно там се наложи да я пресечем, поради липсата на мост. От лявата ни страна се чуваше веселото ромлене на реката, виеща се през големи и малки камъни, криеща се сред храсти и паднали дървета. Пристъпихме плахо в студентите води, които за някои се оказали сериозно препятствие.

Усещането бе странно. Всяко природно чудо е уникално и несравнимо.... Даваш си сметка колко велик творец е природата и се чувстваш толкова малък и незначителен. И толкова заплеснен, че не може да си тръгнеш просто така...затваряш очи и оставяш

капките вода, облени от слънчевите лъчи, да измият душата ти и да внесат радост и желание за живот...

Приключението продължи до малка църква на левия бряг на река Нишава край село Беренде, която все още ревниво пази своите автентични стенописи от времето на Втората Българска дър-

жава. За огромно съжаление тя беше в ремонт. Но бонус в нашата програма беше скалната арка край село Беренде. Вдясно на пътя, водещ до църквата, останахме стъписани. Опитвахме се да запечатим тази приказка в няколко снимки, но накрая се усмигнахме при мисълта колко невъзможно е това...Всичко се менеше всяка минута, а слънчевите лъчи придаваха нови и нови краски...Вдишвахме дълбоко, сякаш се опитвахме да поемем колкото може повече от тази красота. Усещането бе прекрасно...

Тръгнахме си усмихнати, с приповдигнато настроение и отнесохме с нас частица от тази красота. На толкова малка територия има събрани толкова природни чудеса, красиви, величествени, леко страховити, но всички по своему пленяващи.

Силвия МИХОВА - секретар на ТД „Осогово“, гр. Кюстендил

Писателят Антон Дончев се среща с екип на БТС

БЪЛГАРИЯ ИМА НУЖДА ОТ ВЪЗРОЖДЕНЦИ, ГОТОВИ НА САМОЖЕРТВА

Срещата на големия български писател акад. Антон Дончев с ръководството и експерти в Централата на БТС се състоя през април тази година. На нея присъства и съпругата на писателя Райна Василева. Авторът на шедьовъра „Време раздельно“, „Сказание за Аспарух, княз Слав и жреца Терес“, „Странният рицар на Свещената книга“ и други произведения е любимец на поколения българи, на критиката и на преводачите у нас и по света.

„Водим борба за отстраняване на паразитни структури в БТС, които обезкървяват организацията. Зад тях стоят материални интереси, срещу които духовните ценности, стойности и фактори имат сила само когато са 51% от контролния пакет“, откри срещата д-р Росманов, председател на БТС.

Антон Дончев сподели част от сюжета на романа си за Вълчан войвода, който пише в момента. Разказа интересни и малко известни факти от нашата история и изказа съжаление, че повечето българи не се интересуват и не четат за българската история.

Част от времеви период, в който се развива действието в

романа Вълчан войвода, е Руско-турската война (1828 – 1829). Тогава български паравоенни отряди и чети от въстаници и хайдути са воювали отделно и заедно с руската армия срещу турците за освобождаването на България. Те участвали в освобождаването на Силистра (1829), Шумен, Сливен, Созопол и осигурили бързо превеждане на руската армия през Балкана. Българите влизат в Одрин като победители заедно с руските войски на 20 август 1829 г.

По време на войната се разпространила чума, но войниците вървели, давали караули, копаели гробове и стигнали до Одрин. Голямата трагедия започнала след сключването на Одринския

мирен договор (1829), който дал царство на Гърция, княжество на Сърбия и загърбил България. Българите се оттеглили с руснаците към Дунав. Част от тях починали в санитарни лагери, други продължили за Украйна и Молдова. В българските формирования имало около 7000 хайдути, въоръжени с пушки, купени от руснаците. Сред тях била и четата на Вълчан войвода. По-късно Раковски описва тези формирования в закона за четите, а през Възраждането той вече имал основата, върху която е създаден Първа и Втора легии.

Институтът на еничарството не е осветен в историята, няма писмени източници. Еничарският корпус бил религиозен орден на Свети Бекташ – монасите не могли да се женят, нямали право на имущество и гроб. Турците вземали деца на възраст между 4 и 12 –годишна възраст, давали ги на приемни семейства и гогато навършвали 20 години ги разпределяли – един от десет младежи ставал еничарин, останалите ставали роби – можело да бъдат продавани, пращали ги да гребат в галерите. Школата на еничарите била невероятна – с един удар войникът трябвало да може да пробие седем пласта ямурлук.

За връзките между Казанска България (по времето на Иван Грозни) и България съществува огромен архив. Кракра Перниш-

ки е събирал казанска войска от българи. Тя била единствената военна част, победила Чингиз хан. Единствената загубена битка на монголите била срещу българите, защото тази войска използвала изцяло организацията на прабългарската армия.

Д-р Росманов – Старейшино, казва, че ще оцелеем, къде го виждаш този потенциал?

Антон Дончев – схемата на наследственост при българите е идеална и нашият генетичен код не може да бъде заличен. Но се наблюдава едно опростачване и духовно омързеляване. Не се изучава българската музика, българският фолклор, българската история, българската земя – българите нямат понятие каква невероятна земя притежават.

Д-р Росманов – Обезсърчени сме, не виждаме светлина в тунела. Разбиват се ценностите и остава една манипулирана аморфна маса. Старейшино, казва, че духът ръководи развитието, но духовността изисква себеприличане, да не се поддаваме на съблазните и парите. Добре е от материалното и биологичното да се издигаме към духовното и да изповядваме ценности като чест, достойнство, почтеност и благодарност. Но те са рядкост в днешното общество.

Антон Дончев – В християнството първично е самоосъждаването. Най-голямата простъпка е, когато си имал възможност да направиш добро, а не си го направил. Във всяка човешка личност

е закодиран заветът на Моисей. Ние много добре знаем какво е добро и зло, но се правим, че не разбираме, и това води до нравствена криза. Не се бунтуваме, защото бунтът изисква усилие.

Д-р Росманов: Няма как да успеем, ако няма хора, готови на саможертва в името на високи цели и идеали. Трябва да преодолеем страха, като българите през Възраждането – Левски бил обесен, но три години след това избухнало Априлското въстание и хоратаса били уверени, че това е пътят.

Антон Дончев – и днес има такива хора, но те са отчаяни.

Росманов: Няма критична маса от съмишленици и съратници. „Свестните смятат за луди“, но „лудите“ трябва да приемат саможертвата. В БТС се борим срещу анклав на безхаберие и безотговорност, довели до стотици хиляди левове задължения и загуба на обекти. Има локомотив, но вагоните са разпилени по полето, събираме ги един по един ги поставяме на релсите на закона. Преминахме точката на възвръщане и утре младите ще продължат делото нататък.

Д-р Венци Росманов получи авторграф на последната книга на писателя Антон Дончев и изрази надежда, че младите специалисти, които внимателно слушаха разговора, ще допринесат за просперитета на Българския туристически съюз.

КЮСТЕНДИЛСКИ ТУРИСТИ МАРКИРАХА ПЪТЕКА КРАЙ СМОЛИЧАНО

Туристи от ТД „Осогово“, гр. Кюстендил направиха разходка до китното село Смоличано. Там има за всекиго по нещо. Разходката ни започна от детското ваканционно селище „Живей с любов“, където Елена Начева и група деца, пребиваващи в лагера ни очакваха – сподели секретарят на дружеството Силвия Михова.

Детското селище се състои от пет стари къщи и постройки, които са реставрирани. Изградени са помещения за спане и почивка, столова, зали за занимания, игротек, както и библиотека. Бившият сеновал сега е грънчарска работилница. Така стотици деца имат възможност, в близост до природата, да се забавляват през свободното си време.

След чаша чай и сладки приказки в уникалния лагер се запътихме, снабдени с чували и ръкавици, да почистим района. А той е богат с многото си древни паметници, светилища, извори, християнски оброчища, хра-

мове и манастир, паметници на българската бойна слава, местна архитектура и легенди, партизански паметници, чешми, водопади, вековни дървета и красива природа. Докато се разхождахме из тези богати на забележителности места, със смях и закачки напълнихме 15 чувала с боклуци.

Първата ни фотосесия бе под водите на два карстови извора, които образуват водопада „Света Ана“, висок 15 метра. Според легенда, произходът на двата извора е свързан с трагичната съдба на единствената, тачена и уважавана от деветте си братя Яна. Но от завист най-старата снаха – Павлевица, приписвала на зълва си Яна най-страшни за времето си обвинения – изпуснала да изтекат девет бъчви с вино и десета с

люта ракия, влязла в девет яхъра и убила девет, десет коня. Братовата обич към единствената сестра Яна, въпреки страшните обвинения, останала непреклонна. Злобата на Павлевица надделяла дори над майчините й чувства. За да обвини пак зълва си, тя убива мъжкото си дете. Едва тогава бащините чувства надвигват над братовите и Яна била разсечена на четири дяла и разхвърляна на четири страни. Там, гдето паднали Янините руси коси, там бликнали два студени кладенци.

В непосредствена близост до изворите през 1966 г. е изградена чешма с 12 чучура, известна с чудотворните си води. Недалеч от нея извисяват снага три грамадни ореха. Най-големият от тях е висок около 23 м. Красотата на района се допълва от вековния цер с около 22 м. височина, където ни очакваше следващата изненада. Леля Лилияна от с. Смоличано, бивша певица от ансамбъла на Никола Вучков – баща, ни беше омесила вкусна пита („Боден дедо“). С песни от нейния репертоар и много хора приключи нашата акция за почистване. Пътят разгледахме етнографския музей в с. Ваксево.

За деня бяхме планирали още една доброволна акция. Подготвени с ножици, разчистихме храстите и поставихме маркировка в най-южния, Разметанишки дял, на Конявска планина. На хребета Градището ни очакваше изнена-

да, спираща дъха. Гледките към хълма Поглед, Влахина планина и големия меандър на река Струма бяха възхитителни. Полуразрушен, иззидан изцяло от камък и без покрив бе храмът „Света Богородица“ в местността Скальето. Входът на църквата е паднал под тежестта на вековете – все пак постройката е датирана от 1347 г., но олтарът е запазен. Има останки от крепостни стени, каменни руини, водопровод. Става дума за средновековния град-крепост Житомиск от XII–XIII в. Твърди се, че някъде в района, който образува триъгълник между Кюстендил (древна Пауталия), Сапарева баня (Германея) и Благоевград, се намира родното място на най-великия византийски император – Юстиниан (527–565 г.). По негова заповед през 535 г. бил из-

граден голям град – за награда на страната, която го е открила. По времето на Юстиниан в този район е имало 18 храма, крепостни стени, оброчища.

В черквата „Света Троица“ от XIII в. са запазени фрагменти от стенописи. Името на крепостта Житомиск означавало „Тържище на жито“. Затова все още се намират вкопани в земята огромни делви, в които съхранявали зърно.

Заредени с много енергия, доволни от добре свършената работа, туристите от кюстендилското дружество с нетърпение очакват следващите разходки из красивите кътчета на България.

Силвия МИХОВА – секретар на ТД „Осогово“, гр. Кюстендил

exo ПОХОДИ

50 КИЛОМЕТРА ОКОЛО ВАРНА

На 24 април 2021 г. се проведе вторият туристически поход „50 километра около Варна“, организиран от клуба по пешеходен туризъм „Нови Хоризонти“ към ТД „Родни балкани“ – Варна. Целта на похода бе както трениране на физическата и психическата издръжливост на участниците, така и запознаване с природните забележителности и маркираните пътеки около морската столица.

Точно в 7 ч. сутринта от паркинга пред болница „Света Марина“ стартираха 62-ма смелчаци от Варна, София, Дупница и Русе. От тук започва червената маркировка в североизточната зона на града. Първата почивка бе около шестия километър при чешма „Царската вода“.

Продължихме през кв. „Виница“ към Ковшак чешма, където на 12-я километър направихме следващата кратка почивка. Тази чешма е емблематична за ТД „Родни балкани“. Години наред на

поляните край нея в понеделник след Великден се провежда традиционният събор на дружеството „Голямото чукане“. Събират се много туристи, провежда се състезание за най-красиво боядисано яйце, извиват се кръшни хора. Пътеката ни отведе пред портите на Аладжа манастир – средновековен скален манастир от XII–XIII в., включен в списъка на 100-те национални туристически обекти.

Веднага навлязохме в дебрите на природен парк „Златни пясъци“ – вторият обявен от 11-те природни парка в страната. За кратко спряхме за вода на чешма „Св. Седмочисленици“ и продължихме по горски път към Кранево. В 12.20 часа на 22-я километър от маршрута достигнахме курортния град с една от най-красивите плажни ивици. Времето бе с нас, леко хладно, нямаше я жегата от преди две години. Всички бяха в добро настроение и все още не много уморени. Двама участника се отказаха, дотук преценили силите си.

Продължихме към село Осеново, на 30-я километър и мечтаната обедна почивка от 25 минути. Преминяхме по черен път през нива и около два километра асфалт до селото, което бе истинско предизвикателство за участниците. Но ни очакваше изненада. Секретарят на ТД „Родни балкани“ Жечка Карова (кака Жива) и

нейният помощник от придружаващата кола Свилен бяха подготвили подкрепителен пункт – краставици със сол, лимони, чай, кафе, вафли, сладки неща. След отмора, обща снимка пред чешмата в центъра на село Осеново туристите потеглиха на път.

Продължихме по горски път и по синя маркировка. Трудно бе до 36-я километър – предстоеше само изкачване. Всички се движиха заедно и на почивката ни очакваше изненада. Една от дамите бе подготвила сушени райски ябълки, които се оказаха много вкусни и страхотно подкрепление за участниците.

Поехме към квартал „Виница“ и 42,5-я километър. Пристигнахме в 17.45. Близката спирка на градският автобус се оказа примамлива и някои се отказаха на прага на финала. Умората и натежалите крака се усещаха, но волята бе по-силна. Достигнахме финала и заветните 50 километра към 19.45. Испитахме радост и щастие от личната победа. И от заслужено получените медали за всички, преминали маршрута – 43 пешеходни туристи и дори едно малко кученце. Имаше още изненади – организаторите бяха подготвили томбола с много награди – ранички, календари, фотокартини.

Довиждане до догодина и по различен маршрут!

Красимира ХИНЕВА

ВETERАНИТЕ ОТКРИХА СЕЗОН 2021

Българската федерация на туристите ветерани откри новия туристически сезон с двудневен излет до х. „Васильов“ и едноименния връх в Стара планина. Проявата е включена в календарния план на федерацията и бе осъществена на 17 и 18 април т. г. с ръководител Румен Узунов – председател на БФТВ и водач Илина Маринова от КТВ „Амбасица 21“ – Троян. В нея взеха участие представители на 13 клуба от страната от Червен бряг, Свищов, Плевен (два клуба), Ловеч, Троян, Лом, Бургас, Сунгурларе, Ямбол, Горна Оряховица, Сливен и Монтана.

От местността „Богоя“ внушителната колона планинари въодушевно пое нагоре по разкаляния път към хижата. Снежни острови встрани от пътеката все още напомнят за зимата. Но нито калта, нито лекият дъжд, примесен с отчаяни снежинки, можеше да попречи на ентусиазма и настроението на участниците. Появи се и мъгла, която ни съпроводи почти до хижата. Но нищо от тези капризи на планината не бе в състояние да помрачи усещането за свобода в лоното на природата.

Пролетта бе събудила любовния нагон на птиците и те в надпревара изпращаха послания за чифтосване с най-нежните си трели. На откритите поляни се синееха минзухари и синец в компанията на млад кукуряк. Земята дишаше и всичко в утробата й се събуждаше за живот.

Ние също крачехме щастливи, изхлузили се от бремето на зимния застой и примката на ковид забраните.

Отдалече ни посрещна дружелюбния лай на хижарските кучета. През мъглата съзряхме очертанията на хижата. Измихм надвене-натри калните обувки в потока пред нас. След час и половина ходене влязохме в топлата трапезария на хижа „Васильов“, сгушена югоизточно под връх Васильов на 1360 м н. в. Очакванията ни за шумна приятелска вечер отново се сбъднаха. Масите бяха отрупани богато с храна и напитки, а раниците се изпраз-

ниха наполовина. Глъчката бе невообразима, наздравичите и пожеланията за благодатен и успешен нов туристически сезон се лееха от всички страни. Китарата на Божидар от Ямбол вкара хаоса на емоциите в руслото на любимите туристически песни и всички пяхме със сърце и душа. Пропища и гайдата на Христо от Сунгурларе и за миг ни пренесе в други времена. Завихриха се български хора.

Отдъхнахме си за малко с викторина, подготвена от Румен Узунов.

„Понеже се намираме в Стара планина, въпросите, които съм ви подготвил, са свързани с нея“, насърчително ни подхвърля той важен жокер. Въпросите наистина са с повишена трудност, но ветераните са с богат опит и познания и торбата с наградите бързо се изпразва.

Навън планината отново показва характер. Завалия сняг.

За щастие утрото ни дари със спокойно време за изкачване на върха. Но както обикновено се случва в живота – две хубави неща няма. Мъглата бе превзела цялата околност и ни лиши да видим панорамата от вр. Васильов към мощното централно било на Стара планина. За утешение направихме снимки за спомен.

Но останахме удовлетворени. Стартът за 2021 туристическа година бе даден. Макар и скромен откъм ръст със своите 1490 м., връх „Васильов“ ни зареди с енергия и нетърпение час по-скоро да поемем по следващите планински маршрути и вечните им върхове.

Ще бъде! Тепърва започваме...

Снежана ИВАНОВА

200 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА „НЕВЪЗМОЖНИЯТ“ РАКОВСКИ

Продължение от брой 4

Често в нашите представи за българското национално Възраждане доминират противоречията между „хъшове“ и „граматици“, сблъсъците на „лудите глави“ с онези „кротки“, склонни към конформизъм представители на различни съсловия. Такива противоречия и дори конфликти, разбира се, са съществували... Но, ако оставим настрана емоцията, извираща от възрожденската ни поезия и публицистика, ще видим, че много по-силно се оказва взаимодействието между революционното и еволюционното направление в тогавашното ни общество. Пресечната точка между наглед непримиримите „партии“ е именно будителството – отношението към образованието и културния възход на българския народ. И е особено показателно, че водачите на националната революция са не само политически лидери, организатори на чети, съзаклятия, комитети и състания, но и ярки просветители, а и учители и хора на словото и перото.

Няма да изреждаме имената на „армията“ от възрожденски „даскали“, включили се в революционното движение в продължение на десетилетия – те са стотици, а ако прибавим българското освободително движение в Македония и Източна Тракия след 1878 г., и още повече... В създаването на Левски и неговите сподвижници комитети присъствието на местния учител в съответното селище е почти задължително! Същото се случва и при изграждането на Вътрешната македоно-одринска революционна организация от Гоце Делчев, Даме Груев и техните сподвижници. Същото може да кажем и за литературата и възрожденската ни журналистика.

Първият пример обаче е Раковски! На него дължим истината, че „нашата свобода от нас зависи“, че нейното извоюване ще се осъществи със силата на „пресата и сабята“, т.е. със съзвучието на културно-просветното израстване и въоръжената борба.

Стремехът към просвещението на „милия български род“ е една от най-ярките характеристики на Раковски. В своите вестници той отделя подобаващо внимание на учебното дело. Още в „Българска дневница“, през октомври 1857 г., дава висока оценка на „... достопохвалните жители на град Русе, (които) стараят се всеусърдно да установят пристойно учебно заведение в този крайдунавски знаменит град, не само за научение мъжкога пола, но и нужно е още и необходимое образование нежнанаго пола, без което не може бити общо просвещение едногo народа...“ – една твърде смела и прогресивна за времето си позиция. През 1858 г. Раковски оказва решителна и действена подкрепа на сънародниците ни от Бесарабия за създаването на българското „Народно централно училище“, в Болград. И съвсем заслужено днес Болградската гимназия

носи неговото име. В писмо от 1860 г. Раковски заявява: „... Не видях по-способен човек за наука освен българина...“.

Личност с европейски виждания, Раковски решително надскача чисто „школските“, мащаби на съвременното му просветно дело в българските земи. Още през 1856 г., когато пребивава в Нови Сад, тогава в Австрийската империя, заедно с първия си вестник „Българска дневница“, той замисля създаването на „Българско Учредничество“ – институция, която да издава популярна литература и учебници за българските училища, като за целта привлече най-добрите автори. През 1857 г. Раковски издава „Позив на спомоществование за учреждения на една Българска книжевна община в Галац“, където четем: „Човек без учение и наука е мъртъв наравно...“, както и че цивилизованите „учени народи... са били щастливи да се украсят със своя наука и умно образование...“. Така именно Раковски дава идеята, осъществена в Браила през 1869 г., само две години след смъртта му – създаването на „Българското книжовно дружество“ (бъдещата Българска академия на науките). Първото заседание на учредителите е именно в Галац, но поради подозренията на местната полиция продължава работата си в съседния град Браила. Както е известно, хората от революционното крило на емиграцията, включително Любен Каравелов, Васил Левски и др., са сред учредителите на дружеството.

Дейността и творчеството на Раковски са тясно свързани и с едно толкова оригинално културно-просветно явление, каквото е българското възрожденско читалище. Книгите на Раковски и особено неговият вестник „Дунавски лебед“ са сред факторите, засилили изключително много влиянието на читалищното дело. И съвсем в реда на нещата, в много случаи именно читалището в даден български град или село се превръща в ядро на „революционен кръжок“, а по-късно и в гражданска структура, тясно свързана с комитетите на Васил Левски. Още нещо, читалището „Братска любов“ – основният културен, а и политически клуб на българската емиграция в Букурещ, е създадено отново по идея на Георги Раковски. Да не подценяваме и поезията на големия „котленец“, на първо място мащабната и програмна поема „Горски пътник“, а и не само нея... „Ахилесовата пета“ на литературното творчество на Раковски е езикът, по-скоро неговата утопична страст да възроди старобългарското слово, най-малкото да го „имплантира“ в съвременния му новобългарски език. И въпреки това тази поезия – както революционната, така и онази, която е посветена на природата, любовта и носталгията по родния край, има своите горещи почитатели и последователи, сред които е и Васил Левски. Влияние от поезията на Раковски, да не говорим за публицистиката, изпитва и Христо Ботев, въпреки че това остава почти неизвестно на днешния българин.

За Раковски историята, литературата, фолклорът, изобщо хуманитарното знание не е „кабинетно“ занимание, а напротив! Ерудитът, ученият, журналистът, поетът се чувства призван да работи в името на другите, на своя любим народ! През 1858 г. в Одеса, където разработва своя „Първи план за освобождението на България“ и година по-късно издава своя знаменит „Показалец“ (наръчник по етнография и история), Раковски е назначен за възпитател в една от одеските гимназии. С невероятната си енергия, знания и огнено слово той разпалва патриотизма на младите българи, учещи в града и изобщо в Русия. Част от тях временно прекъсват учението

Вестник „Бранител“ - Букурещ, 1864 г.

Вестник „Бъдущност“ - Букурещ, 1864 г.

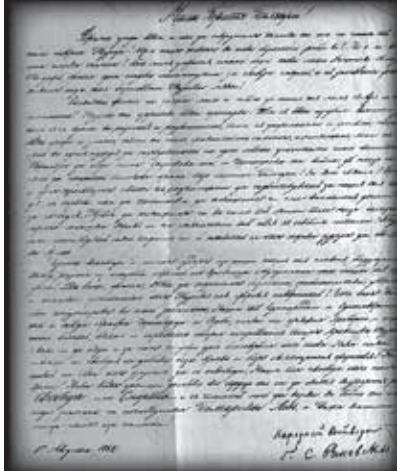
Вестник „Дунавски лебед“, 1860 г.

Вестник „Българска дневница“, брой 1, 1857 г.

Литография „Съединението прави силата“

Призив към българския народ за въстание, 1 август 1862 г.

Титулна страница на „Горски пътник“

Заглавна страница на „Истинният глас на България“, 1853 г.

си, за да заминат за Белград и да се включат в Първата българска легия. Заедно с Легията в Белград „капитан“ Раковски създава импровизирана лектория, която се превръща в „неформално“ неделно училище и своеобразен дискуссионен клуб. Както разказва Христо Иванов – Големия „... Започнах пак да ходя при господин Раковски (...) Видях ази, че се събират всички българчета при него от училищата и им приказва за българската история (...) Той им заръча да ходят всяка неделя при него...“ Наред с тези „открити уроци“ по история Раковски е казал: „Сберете се и приказвайте на български, да не забравите матерния си език!“ Христо Големия чистосърдечно заявява: „Слушам и ази (...) и хванах да ставам и аз да ми е слободна България...“, споделяйки възторга си от „Горски пътник“ и „Асеновата история“ („Няколко речи о Асеню Първому, великому царю българскому и сыну му Асеню Второму“) на Раковски, издадена в Белград през 1860 г.

Подобни прояви Раковски е имал неведнъж и в Румъния, като изнася публични лекции пред студенти в медицинското училище в Букурещ. Ерудираният българин без колебание влиза в разгорещени дискусии с привържениците на великогръцката „мегали идея“, като винаги излиза победител! Нека припомним неговата разпалена, но и дълбоко аргументирана позиция срещу „... убийствената руска политика...“ на масово преселване на българи в пределите на империята, която обезкървява нашия народ, особено във връзка с руско-турските войни през XIX в. По същия начин Раковски е непримирим, независимо от своите политически планове за общи действия със Сърбия, от опитите за асимилация на българското население в попадналите в пределите на младото княжество български околии в Поморавието.

Научните занимания на Раковски в областта на езикознанието, историята, етнографията и фолклористиката често са определяни като израз на революционна романтика, патриотизъм и „просветен национализъм“. Ако поставим трудовете на образования българин в контекста на самата епоха, с изненада ще установим, че в повечето случаи те са на равнището на тогавашната европейска и световна наука. Не на последно място, като напълно „модерен“ човек, Раковски проявява силен интерес към историята, културата и съвременното състояние на близки и далечни страни, включително към далечна Индия – в онези времена „перлата в британската корона“. Неговият дълбок хуманизъм прави читателите на вестниците му съпричастни към каузата на други поробени народи, извеждайки на преден план общочовешките ценности.

За личността и делата на големия българин може да се разсъждава още много, и много... Нека в заключение подчертаем отново, че настоящата 2021-а е „Годината на Раковски!“ И това е най-малкото, което като общество и държава можем да направим за личност от такава величина. Защото именно той, революционният водач, политикът, интелектуалецът, европейецът с широтата на своите възгледи, посочи на своите съвременници и на бъдещите поколения българи най-висшата светска добродетел: „Любовта към Отецеството...“

проф. Пламен ПАВЛОВ
Снимковият архив е предоставен от Исторически музей – град Котел

►► 1

„БТС е силна организация, хората се интересуват какво се случва в нея и имат чувствителност към всяко действие на ръководството, каза Румен Драганов и благодари на участниците за присъствието на срещите.

На 19 юни 2019 г. д-р Росманов бе избран за председател, а аз – за член на УС на БТС и имаме намерение да помогнем за стабилизирание на организацията. Малко преди началото на пандемията станах временно изпълняващ длъжността изпълнителен секретар. Обявихме конкурс за длъжността, явиха се 36 кандидати, но междувременно се оказа, че съюзът е в състояние на неплатежоспособност, близка до обявяване в несъстоятелност, чието управление кандидатите трябваше да приемат. Наследихме финансови задължения за общо 797 720 лв., от които 440 000 лв. към „Егида София“ ЕАД, 306 000 лв. неплатени данъци към общините и др. Много бързо трябваше да проведем преговори с всички, на които дължим пари, за да задържим БТС на повърхността. Успоредно с това течаха сложни процедури по прехвърлянето на собственост за уредба на т.нар. дълг срещу собственост – 1700 000 лв., дължими на Министерството на младежта и спорта (ММС). На 3 октомври 2020 г. Общото събрание на БТС взе решение да бъде предложена обособена част на х. Трещеник, а с Решение на МС от 16 декември 2020 г. бе съгласувано прехвърлянето й към ММС.

Сред условията за получаване статут на национално представена организация (лиценз) е промяна в чл. 15, ал. 4 на Устава на БТС – да бъдат заличени онези членове на сдружението, които не са туристически дружества. С молба за регистрация дадохме на ММС списък на нашите 153 дружества, а от там ни върнаха списъка, в който само 19 ТД бяха абсолютно изрядни според изискванията на закона, с валиден документ за приемане в БТС. Но 103 дружества нямат такъв документ за вписване. От Централния архив взехме учредителния акт на БТС и в учредителния

имат различни пороци – някои са регистрирани в Агенцията по вписванията в частна полза, ние можем да съдействаме финансово и юридически за пререгистрация. Други не искат да се пререгистрат и затова няма да бъдат бенефициенти на финансиране от ММС по списъка на членовете на БТС, допълни Румен Драганов

СОБСТВЕНОСТТА НА БТС

„Оценяваме огромния труд, който полагат в дружествата за хижите и за развитие на спортно-туристическите дейности. Постепенно във

времето в БТС са се оформили две крила – на материалистите и на идеалистите. Едините работят безвъзмездно за туризма. Материалистите, вложили труд и някакви пари в обект, се делят на такива, които го стопанисват и управляват в полза на обществото, а другите го „приватизират“ с различни хватки. През последните 30 години много са сменили собствеността си. Полагаме гигантски усилия да я изясним и обримим и водим дела за защита на имоти, отгнети в последните 10-15 години.

В периода 1990-2020 г. в системата на БТС са продадени, разграбени и унищожени 60 обекта, изградени от държавата. Първо по време ТД „Ален Мак“ – Бургас използва неуредените в законодателството и „схема“ за заграване на държавна собственост. Със заповед от 1992 г. на председателя на ЦС на БТС

добросъвестен купувач. Ръководствата на БТС и БФКА реагираха своевременно, но само констатираха кражбата на туристически обект. Атаките и подписките на някои туристически дружества и федерации за смяна на настоящото ръководство на БТС са продиктувани именно от засегнати подобни интереси, зад които стоят хора, които искат да се върнат на власт и да прикрият деянията си в ущърб на обществото. Осветяването на собствеността чрез прилагането на законите (НАП) може да разкрие обекти/хижи с неясна собственост...

На ОС на БТС на 12 юни т.г. заради злоупотреби с имоти ще бъдат изключени от БТС на ТД „Юндол“ – Велинград, ТД „Рилски турист“ – Самоков и ТД „Вихрен 1925“ – Банско. Макар да няма дейност от 15 години, дружеството от Велинград с фалшив констативен акт за собственост е

придобило Къмпинг „4-ти км“ във Велинград, построен от ЦС на БТС и доскоро стопанисван от БТС.

ТД „Рилски Турист“ системно не изпълнява решенията на Общото събрание на БТС да дава ежегодно отчет за обектите, дадени за безвъзмездно и безсрочно стопанисване и управление. Появяват се начети за дългове от НАП, а през декември 2020 г. то се снабдява с констативни нотариални актове за собственост на обекти. И това се прави от юрист, тогава председател на Инспектората на БТС. Единият акт е за хижа „Мусала“ – Каменна. Всеки юрист, който го е виждал, се чуди как е възможно да има констативен нотариален акт с основание акт за държавна собственост?! Ръководството на БТС незабавно подаде сигнали до областните управители, нотариусите и районните прокуратури и очаква бързо положително развитие на казуса.

В Банско ТД „Вихрен 1925“ си прехвърля механа по добре познатата „схема“. То използва факта, че тогавашно ръководство на БТС не знае какво управлява. В документа за собственост е изписано „БТС- ТД „Вихрен 1925“ и председателят му Георги Пидов решава: „ами понеж е написано ТД „Вихрен 1925“, значи това е собственост на ТД „Вихрен 1925“, макар и да знае, че парите за построяването са дошли от държавата чрез ЦС на БТС. Има хора, работили при строителството на хижите и са забравили, че по ведомост са получавали заплата. Сега се стремим да съборим този установителен нотариален акт.

Прекратихме договорите за безвъзмездно и безсрочно стопанисване и управление с ТД „Вихрен 1925“ – Банско и подписали нови договори при същите условия с наемателите на хижите Бъндерица, Демяница и Вихрен и заслон Тевното езеро. Поставихме нещата на

законни релси. БТС е страна по договора и ще плаща данъците към НАП.

Участниците в семинарите бяха еднородни, че трябва да има сериозен отпор срещу безстопанствеността и разграбването на обекти на БТС, градени от нашите дядовци и баби. Председателят на ТД „Боярица“ – Владя Димо Христов и Виолета Йорданова – член на Инспектората

ДЕЙНОСТИ НА „ЗАКОНОВИ РЕЛСИ“ И ЗАЩИТА НА СОБСТВЕНОСТТА ВЪЗРАЖДАТ БТС

на БТС и председател на ТД „Дочо Михайлов“ – Силистра подчертаха, че е необходимо оповестяване кои са делата, водени за загубени обекти сред обявените 60 и кои са хората, участвали в това разграбване.

ТУРИСТИЧЕСКА ЗОНА „МАЛЪОВИЦА“

Наша опоненти разпространяват неистини за собствеността на комплекс Малъовица. Но какво е наследството към 2020 г.? За периода 2017 – 2020 г. хотел „Малъовица“ преминава през два договора за стопанисване и управление и не работи повече от две години. Като резултат от първия договор е ограбен, с изкъртени врати и сервизни помещения, свалени и откраднати радиатори, изтръгнати подови настилки, откраднато кухненско оборудване. Има протокол за горепосочените кражби и разрушения от комисия на БТС и е подадена жалба в РПУ – Самоков. По втория договор повече от година наемателят не прави никакви инвестиции.

Ски пистата и ски съоръженията на Меча поляна са амортизирани, обрасли с млади насаждения. За съоръженията е направена проверка от лицензирана комисия, комисия на БТС и са съставени протоколи. Учебен център „Малъовица“ е силно амортизиран – от години наемателите не са правили инвестиции.

Какво е състоянието на комплекса днес? За по малко от година

чрез открит конкурс намерихме инвеститор и всеки може да види промените в комплекса: работещ хотел, много добра писта с нови ски съоръжения, Учебният център е с ремонтиран покрив и съвсем скоро

ще приема посетители, обновена е и хижа „Малъовица“.

При последната ревизия на НАП се оказа, че договорите за безвъзмездно и безсрочно отдаване на обекти по закон се третират като скрити договори за услуга, и за тях се дължат данъци към НАП. С решение на УС на БТС утвърдихме нов тип договор, в който има базисна наемна цена, подходна наемна цена, равна на 12 % от оборота, има и коригираща клауза, основана на индекса на европейската инфлация на 27-те държави в ЕС. Българската инфлация е по-висока и не я използваме, за да бъдем коректни и честни към хората. Със средствата по тези договори ТД могат да финансират отчетени спортно-туристически прояви. Освен типов договор за наем имаме и такъв за спортно-туристическа дейност. Върху този тип договори се градят годишните календарни планове и четиргодишната Програма за спортно-туристическа дейност, допълни Драганов.

Миналата година БТС стана член на Националния борд по туризъм и на Конфедерацията на българския туристически бизнес (КБТБ), на която станах първият председател

на ротационен принцип. Чрез КБТБ проведехме разговори с бившия вицепремиер Томислав Дончев и туризмът в последния момент влезе в Плана за възстановяване и устойчивост на правителството, а БТС ще може да санира и ремонтира хижи индиректно от фонда за саниране (3 млрд. евра). Бенефициенти по него ще бъдат малки и средни предприятия, каквито често са наематели на наши обекти. Пак по плана ще можем да използваме зелени технологии – соларни панели, прецизистелни инсталации, както и всичко, свързано с цифровизацията – инсталации в обектите, информационни процеси и др. На последното ОС на БТС казаха, че нашият съюз ще кандидатства за 60 млн. евра по този план“, добави Румен Драганов.

ММС прие разработения от нас проект за четиргодишна „Програма за развитие на спортно-туристическата дейност“, в чиито преамбул изяснихме съдържанието на термина спортно-туристическа дейност през 9 научни публикации на Националната спортна академия (НСА) и европейски научни работници. Става дума за двигателни упражнения, не за състезания, а думата „Спортна“ дава възможност за финансиране от Спортния тотализатор.

шление на Общинския съвет на Столична община (СО). От 440 000 лв. ние прибавят 30000 лв. за съдебни разноски.

В плана на Столична община

включихме наше помещение за съвместно ползване в подлез на Спортната палата. БТС може да използва офисите на Общинско предприятие „Туристическо обслужване“ навсякъде в София, а пък последното да ползва офиса на БТС. По този начин отпаднаха плащанията за наеми за миналата 2020 г. и до средата на 2021 г.

Изплатихме голяма част от задълженията към общините, първоначално 306 000 лв. Със Столична община водим преговори за опрочаване на такси битови отпадъци за 50000 лв., платени под друга форма , и ще доведем нещата до край.

Постепенно погасяваме 140000 лв. дългове към НАП, натрупани по времето на бившия главен счетоводител Емил Кушлев. Освен това той не е начислявал ДДС върху приходите от пещерите, с изключение на пещера Съева дупка, за което ще платим глоба.

Миналата година БТС стана член на Националния борд по туризъм и на Конфедерацията на българския туристически бизнес (КБТБ), на която станах първият председател

на ротационен принцип. Чрез КБТБ проведехме разговори с бившия вицепремиер Томислав Дончев и туризмът в последния момент влезе в Плана за възстановяване и устойчивост на правителството, а БТС ще може да санира и ремонтира хижи индиректно от фонда за саниране (3 млрд. евра). Бенефициенти по него ще бъдат малки и средни предприятия, каквито често са наематели на наши обекти. Пак по плана ще можем да използваме зелени технологии – соларни панели, прецизистелни инсталации, както и всичко, свързано с цифровизацията – инсталации в обектите, информационни процеси и др. На последното ОС на БТС казаха, че нашият съюз ще кандидатства за 60 млн. евра по този план“, добави Румен Драганов.

ММС прие разработения от нас проект за четиргодишна „Програма за развитие на спортно-туристическата дейност“, в чиито преамбул изяснихме съдържанието на термина спортно-туристическа дейност през 9 научни публикации на Националната спортна академия (НСА) и европейски научни работници. Става дума за двигателни упражнения, не за състезания, а думата „Спортна“ дава възможност за финансиране от Спортния тотализатор.

ММС прие разработения от нас проект за четиргодишна „Програма за развитие на спортно-туристическата дейност“, в чиито преамбул изяснихме съдържанието на термина спортно-туристическа дейност през 9 научни публикации на Националната спортна академия (НСА) и европейски научни работници. Става дума за двигателни упражнения, не за състезания, а думата „Спортна“ дава възможност за финансиране от Спортния тотализатор.

ТУРИСТИЧЕСКАТА МАРКИРОВКА

Друга основна дейност е туристическата маркировка. Изпратихме писма до всички наши ТД за изпращане на предложения за маркиране на маршрути през настоящата 2021 г.

Участваме в работна група с цел разработване на нов Правилник и нова Наредба за маркировката, в която участват 14 организации. Наши представители са Васил Николов от ТД „Боярица“, Мирослав Дачев и Иван Тодоров от централата на БТС и др. Участваме със силен екип, но засега не вземаме отношение, смятаме, че регламентът е добре описан в разработените от специалистите на БТС документи, публикувани в сайта на БТС. Всеки, който иска да ги ползва, трябва да получи нашето съгласие, имаме авторски права върху тях, те са съобразени с европейските стандарти и Наредбата, то ще бъде с решение на УС на БТС.

Стремим се да стабилизираме организационно БТС и да изясним всичко, свързано с взаимоотношенията БТС – държава, БТС – НАП, БТС – общини, БТС – министерства и с всички наши партньори. Създадохме кооперативите „БТС екскурзоводи“ и „БТС аниматори“. Поставихме си задача да включим в регистър професията „хижар“ , да разработим държавни образователни изисквания и съответни изпитни програми за тази професия и да получим статут и код за професията „хижар“ в Националната агенция за професионално обучение (НАПО). Хижарят трябва да управлява –това е мениджмънт, който се учи в УНСС и в колежи; да предоставя услуги; да поддържа база, което е строителна дейност. На БТС се падна честта и екип от млади специалисти работят за цел създаване на документация за получаване на диплома за професията „хижар“.

юристи по отношение на собствеността и финансирането на различни дейности. Те могат да помогнат и за създаването на такава наредба, която да бъде одобрена от който и да е министър, защото ще бъде изцяло съобразена с европейските стандарти. Ние няма да участваме в създаването на наредба за уреждане на частни интереси, които противоречат на интересите на БТС.

Новият Правилник за маркировката ще съдържа регламент както за пешеходните, така и за велосипедните пътеки. Част от участниците в работната група цялът узаконяване на незаконна дейност, която по същество е строителна. Чудят се как чрез тази наредба да получат права, примерно на командировъчни (ама от кого?) и са вкарвали в нея много неща като в един турлоп-повеч. След тези хора има юрист и се питам не си ли дава сметка , че Наредбата е подзаконов нормативен акт, т.е. трябва да има законен текст, който в заключителната част на закона да препраща към някакви наредби, а това се утвърждава от изпълнителната власт. Те явно дори не знаят към кой закон да прикачат Наредбата – към Закона за туризма или към ЗФВБ.

Нашите юристи имат експертиза по упоменатите два закона. Нас не ни питат, но сме ги оставили, за да видим докъде ще стигнат. В този й вид наредбата, при който и чиновник да отиде, той просто ще задраска половината от членовете й и тя няма да мине. В работната група има хора, които са част от нашата опозиция и ни упрекат, че БТС нищо не прави. Ние държим на факта, че вече сме разписали необходимите нормативни документи, поне в частта за пешеходните пътеки. Те са съобразени с европейските законодателство и със стандартите, утвърдени от Европейската асоциация по пешеходен туризъм – ЕРА, на която сме член и с имаме добро сътрудничество. Ако решим да променим нещо в Правилника и Наредбата, то ще бъде с решение на УС на БТС.

Стремим се да стабилизираме организационно БТС и да изясним всичко, свързано с взаимоотношенията БТС – държава, БТС – НАП, БТС – общини, БТС – министерства и с всички наши партньори. Създадохме кооперативите „БТС екскурзоводи“ и „БТС аниматори“. Поставихме си задача да включим в регистър професията „хижар“ , да разработим държавни образователни изисквания и съответни изпитни програми за тази професия и да получим статут и код за професията „хижар“ в Националната агенция за професионално обучение (НАПО). Хижарят трябва да управлява –това е мениджмънт, който се учи в УНСС и в колежи; да предоставя услуги; да поддържа база, което е строителна дейност. На БТС се падна честта и екип от млади специалисти работят за цел създаване на документация за получаване на диплома за професията „хижар“.

Стремим се да стабилизираме организационно БТС и да изясним всичко, свързано с взаимоотношенията БТС – държава, БТС – НАП, БТС – общини, БТС – министерства и с всички наши партньори. Създадохме кооперативите „БТС екскурзоводи“ и „БТС аниматори“. Поставихме си задача да включим в регистър професията „хижар“ , да разработим държавни образователни изисквания и съответни изпитни програми за тази професия и да получим статут и код за професията „хижар“ в Националната агенция за професионално обучение (НАПО). Хижарят трябва да управлява –това е мениджмънт, който се учи в УНСС и в колежи; да предоставя услуги; да поддържа база, което е строителна дейност. На БТС се падна честта и екип от млади специалисти работят за цел създаване на документация за получаване на диплома за професията „хижар“.

УЧИЛИЩЕ В ПЛАНИНАТА ИЛИ

„БЪЛГАРСКОТО ШАМОНИ“

19 март 1952

Неотдавна, за кой ли път, навлязох в Малювишката долина. Обиколих паркингите и накрая трудно се вметих между две коли на шосето. Излязох от колата, седнах на една скала и, загледан във величието на върха, затварящ долината, се върнах назад в годините. В този случай е редно да ги отбележа – 68. Точно толкова, защото тогава и моя милост стана съпричастен на това, за което искам да ви разкажа в следващите редове. Става дума за Централния алпийски лагер (ЦАЛ), открит на 19 март 1952 г., и неговите последващи наименования. За нашето училище в планината, което през 2022 ще навърши 70 години.

През лятото на 1953 г. стотици души от различни краища на България се събират пред сградата на Върховния комитет за физическа култура и спорт (ВКФС). Натоваарват ни на няколко открити военни камиона, оборудвани с дървени пейки, както масово се пътува по онова време. В село Говедарци ни преобличат в някакви странни дрехи, за които впоследствие разбирате, че са трофейни от немската алпийска дивизия „Еделвайс“. Повечето от нас, в това число и аз, нямаме представа къде отиваме и в какво ще се обучаваме.

По пътя към „Меча поляна“ е весело. Пътуваме пеша. Път има, но само за конската каруца на бай Илиа. С нея по този път, в продължение на много години, той снабдява лагера с храна и всичко необходимо. А ние трябваше да станем алпинисти. И станаме. Завърших курса с отличие. Преминах и следващия курс за инструктори.

И в него се оказах отличник. Много се изненадах, когато началникът на лагера ми предложи щатна длъжност като инструктор. Приех! Бях само на 19 години. Така свързах съдбата си с всичко, което носеше името Малювица, с планините въобще – наши и чужди.

Но нека да отдам заслуженото на достойния юбиляр.

Учреден на 19 ноември 1929 г. Българският планински клуб (БПК), малко по-късно преименуван в алпийски (БАК), прави много за популяризирането и развитието на алпинизма в България. Въпреки това до Втората световна война той си остава елитарна организация без клонове в страната. Не се занимава с подготовка на млади алпинисти, а приема само тези, които са доказали техните знания и умения в областта на алпинизма и планинарството.

Ганчо Игнатиев

Още в първите години след войната новото ръководство на БАК започва подготовка на начинаещи алпинисти. С няколко катерачни курса на Витоша, Лакатник и Враца Централният комитет по алпинизъм (ЦКА) поставя ново начало и поема курс към масовизиране на алпинизма в страната. Обучението преминава при голям ентузиазъм, но показва и някои слабости в организационно и педагогическо отношение.

Поради това бюро на Републиканската секция по алпинизъм (РСА) нееднократно обсъжда тези въпроси и преценява, че е необходимо подготовката на алпинисти да се води непрекъснато и целогодишно. Затова се взема решение за откриване на Централен алпийски лагер (ЦАЛ).

Подготовката започва още в началото на 1951 г. с проучване опита на съветските лагери, осигуряване на база, екипировка и съоръжения, разработване на програма за занятията и др.

На 14 януари 1952 г. с постановление № 43 на Министерския съвет е разрешено разкриване на лагера. В постановлението пише, че **„Министерският съвет на НРБ разрешава на ВКФС да организира със съдействието на Министерството на народната отбрана и Министерството на вътрешните работи постоянен алпийски лагер“**. По-нататък се посочва, че обучението трябва да се води целогодишно, а времетраенето на всяка смяна да е 21 дни. Важен момент в постановлението е, че дава право на участниците в курсовете да ползват служебен отпуск, като получават 75 % от трудовото си възнаграждение.

На 29 януари бюро на Републиканската секция по алпинизъм определя ръководството на лагера и поради организационни затруднения решава в първите смени да се обучават по 64 души, само военнослужещи. Вместо в Рила лагерът да започне на хижа „Вихрен“ в Пирин, а цивилните смени – от 1 юни в Рила. Трудностите предстоят. РСА и нейните подразделения нямат материална база. Алпийският инвентар е крайно недостатъчен и се налага да бъде допълван от самите алпинисти и инструктори. Въпреки всичко на 17 март 1952 г. от Разлог към хижа „Вихрен“ започва извозването на материалната база, възлизаща на шест тона. Тридесет тежко натоварени камиони и шестдесет войника поемат нагоре. Път към хижа няма, а снегът е над метър и половина. Достигането на х. „Вихрен“ става за два дни, с пресипване на хижа „Бъндерица“.

Откриването на лагера е на 19 март 1952 г. **„Драги мои помощници и курсисти, казва началникът на лагера Ганчо Игнатиев, днес е най-светлата дата в историята на българския алпинизъм. Най-голямото ни меро-**

приятие, нашата гордост, мечтата на българските алпинисти – Централният алпийски лагер, е вече действителност. Благодарение на ВКФС и РСА днес започва първият учебен ден на първото училище в планината.“

Първата смяна е в състав: Ганчо Игнатиев – началник, Тотко Игнатиев – началник на военните части; завеждащ спортната част е Андрей Тодоров, старши инструктор – Емил Милчев, инструктори са Христо Борисов, Енчо Петков, Иван Мишев, Никола Шехларски, Христо Попов и Георги Кирилов, лекар – капитан д-р Чолаков. Първият етап от лагера, наречен „Пирински“, преминава при много трудни условия, но въпреки това в три смени са подготвени 191 млади алпинисти.

На 10 юни лагерът е преместен в Рила, като до ноември същата година е на х. „Малювица“, след това на „Меча поляна“. Ръководството му се поема от Петър Златев, който по това време е началник и на Планинската спасителна служба (ПСС). Тук, в сърцето на Рила, инструктори и курсисти намират подходящи условия за работа. Близките скали на Калбура стават скална лаборатория, по която се трасират редица маршрути с най-различна категория трудност.

Битовите условия са тежки. За помещения, дори в късните есенни дни, служат брезентови палатки. При изключително трудни условия живее и работи дванадесетата смяна през ноември, известна като „смяна-герой“. Курсистите преживяват 15 дни, затрупани под снега, но нито една лекция или практическо занятие не са провалени. В края на годината се прави равностметка и става ясно, че в двата етапа на лагера – пирински и рилски, са подготвени 1182-ма алпинисти.

След като ЦАЛ окончателно се установява на „Меча поляна“, започва неговото благоустрояване. В голяма степен то се прави с доброволния труд на курсисти и инструктори. През свободното време те правят тухли, пренасят камъни, копаят канали за водопровод. Първоначално е построена столовата – голяма палатка и няколко рова в земята. С техния труд е издигната дървена барака за спално помещение. Постепенно бараките се увеличават и в тях се настаняват курсисти, инструктори и помощен персонал.

ЦАЛ работи като учебно заведение на Върховния комитет за физическа култура и спорт до октомври 1956 г., но на 31 януари 1957 г., пак с решение на Министерския съвет **„по целесъобразност“** е закрит. За пет години съществуване в него са подготвени общо 6177 души, 190 от които инструктори. Това вече е добра база за поставяне на алпинизма на равни начала с някои други видове спорт.

Като служители в лагера преминават много хора. Сменят се няколко началници – Ганчо Игнатиев, Петър Златев, Борис Маринов, Кирил Петров, Аврам Аврамов, които отдават най-хубавите си годи-

ни на алпинизма и лагера. Много ентузиазъм в работата внасят и началниците на учебно-спортната дейност – Андрей Тодоров, Цанко Бангиев, Артин Артинян, Димитър Димитров. Учебна работа като инструктори започват Христо Борисов, Енчо Петков, Иван Мишев, Рачо Мойновски, Петър Статков, Петър Ставрев, Димитър Ушагелов, Йордан Мачирски, Валентин Филипченко и други.

После в ЦАЛ вливат силите си възпитаниците на Висшия институт „Г. Димитров“ (днес Национална спортна академия) Милко Чернев, Александър Джидров, Ангел Гаврилов, Кръстю Алексиев, Михаил Янев, Иван Църволджиев и много други, които донасят със себе си методики на обучение и възпитание. Много голяма роля играят цивилните инструктори Иван Шехтов, Петър Сфидосов, Сандю Бешев, Стефан Евстатиев, Стоян Икониев, Тотю Дюлгеров, Ангел Петров.

Първата барака

Инструктори ЦАЛ -до 1956

След закриването на ЦАЛ през 1957 г. неговите бараки известно време се ползват като хижа. В началото на 1959 г. е възстановен, вече като учебно заведение под егидата на Българския туристически съюз. Лагерът се ражда за втори път с началник Кирил Петров и инструктори Милка Петрова, Александър Джидров, Георги Любенов и Георги Петров. В първата смяна се обучават 54 начинаещи и млади инструктори от София, Варна, Кюстендил, Шумен, Благоевград, Велико Търново и Стара Загора.

В следващите години, вече като Централна планинска школа, лагерът започва бързо да се модернизира и усъвършенства. През 1966 г. се сдобива с нова, модерна сграда, снабдена с учебни кабинети, зали, спални помещения със 72 легла за курсисти и апартаменти за преподавателите. За нормалното провеждане на учебните занимания школата разполага с най-модерните за времето екипировка и съоръжения.

С годините рязко се повишава качеството на учебната работа, подобрява се материалната база, дейността се разнообразява значително. Школата се превръща в международен център и база за подготовка на националните

отбори по алпинизъм и ориентирание. Там се провеждат републикански и международни алпиниади, сборове и редица прояви на Българския туристически съюз. Обучават се кадри не само по алпинизъм и ориентирание, но и планински водачи, инструктори по пешеходен, воден и ски туризъм. Провеждат се курсове за преквалификация на служители на БТС, учители и директори на сродни организации. Като ръководители на школата в този период работят педагози като Павел Димитров, Цилиян Атанасов, Орлин Чачановски, Иван Кандиларов и Павел Петров. Дълги години като инструктори работят Благовеста Аврамова, Станка и Младен Катранджиеви, Бойка Кандиларова, Милка Петрова, Сийка Димитрова, Николай Грънчаров, Любомир Недков, Александър Мучов, Венелин Петров, Радко Марков, Георги Георгиев – Че-

рен Жоро, Васил Флоров и още много други. През школата като курсисти и инструктори са преминали всички светили на българския алпинизъм, майстори и заслужили майстори на спорта по алпинизъм, ориентирание и туризъм. Дълги години медицинското обслужване на лагера и школата бе под ръководството на з.м.с. д-р Христо Христов (Дживджи).

Така Централният алпийски лагер, преименуван някогаш път, се превръща в едно от най-реномираните планинарски училища не само у нас, но и в Европа, заради което с пълно основание някои го наричат **„Българското Шамони“**.

НАИМЕНОВАНИЯ, С КОИТО Е СЪЩЕСТВУВАЛА ШКОЛАТА:

- **Централен алпийски лагер (ЦАЛ)** – от 19.03.1952 г. до 31.01.1957 г.;
- **Централна планинска школа (ЦПШ) „Малювица“** – от 15.11.1959 г. до 10.04.1985 г.;
- **Централна планинска школа (ЦПШ) „Христо Проданов“** – от 10.04.1985 г. до 01.01.1992 г.;
- **Учебен център (УЦ) „Малювица“** – от 01.01.1992 г. до днес.

Началници и директори на лагера (школата) са били над двадесет души. Най-дълго време директор е бил Павел Димитров – 17 години и 2 месеца. Аврам Аврамов на три пъти е оглавявал лагера и има зад гърба си 13 години и 3 месеца.

доц. Сандю БЕШЕВ

Месец май е обявен за „Месец за защита на природата”. По този повод предлагаме следната статия за размисъл и подражание.

НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРКОВЕ В АМЕРИКА

Националният парк е сравнително голяма площ с държавен правен режим за защита на екологичната цялост на една или повече екосистеми. Цялата територия на парка е държавна собственост. Цели се предотвратяването на каквато и да е стопанска дейност и осигуряване на условия за осъществяване на културни, научни и туристически функции.

Растителните и животинските видове, геоморфоложките дадености и естествената среда в парка са от специален културен, научен, образователен и туристически интерес. При определяне на територията им най-често се включват култови места и обекти, свързани с решителни, изиграли важна роля в историята битки. Природната среда в тези територии в миналото може да е била в значителна степен повлияна от човека. Попаднала в категорията на националните паркове и поставена под защита на закон, тя най-често се самовъзобновява.

Понятието „национален парк” за първи път се прилага при обявяването на Йелоустонския парк в САЩ през 1872 г. Националните паркове се създават с решение на Конгреса на САЩ.

Национален парк „Гранд каньон”

лен туризъм и краткотраен отход по строго определени маркирани маршрути или най-често със задължително придружаване от водач - служебно лице от парка.

Влизането в парковете става през посетителски център, където туристите се запознават с представителите на растителния и животински свят, характерните

фон. Зеленосивите униформи на парковите лесничей са част от символиката на защитените територии.

Интерес представлява практиката в Америка да се създават национални паркове върху огромни площи със силно нарушена природна среда. От екологична гледна точка резултатите са повече от положителни. След като природата се остави в абсолютно спокойствие, тя се самовъзобновява и по пътя на саморегулирането се създава естествена природна среда. Необходимо е да изминат само няколко десетилетия и вече е почти невъзможно да се познае, че някога тези територии са били жестоко унищожени и са представлявали лунен пейзаж. Така например, през 1926 г. Конгресът на САЩ обявява

НАЦИОНАЛНИЯТ ПАРК „ШЕНАНДОА”

в щата Вирджиния върху 280 кв. мили територия със силно нарушена природна среда, в резултат на многогодишен добив на каменни въглища по открит способ. С правителствен декрет местното население е обезщетено и принудено да напусне района. Преустановена е каквато и да е стопанска дейност. През 1936 г. президентът на САЩ Франклин Рузвелт тържествено освещава този национален парк. Получил статута на най-строг защитен режим през следващите десетилетия, той възстановява своята красота. Нивите и пасищата, освободени от стопанската дейност на човека, се самозалесяват. Сега 95% от площта на парка е заета от гори с над 100 дървесни вида.

През 1976 г. Конгресът на САЩ характеризира 40% от площта на парка като девствена природна среда. Този пример в природозащитното дело трябва да бъде назидателен за българското Министерство на околната среда и водите.

Този пример ни кара да по-

мислим, защо продължаваме да търпим обезобразяването на природната среда в Маришкия каменновъглен район с трите най-големи в България топлоелектрически централи, които насищат атмосферния въздух с отровни емисии.

По понятни причини, тук не е възможно да посочим имената на всички национални паркове в САЩ. Наложително е да се подчертае, че те са много по-различни от представата, която имаме от нашите, български национални паркове. В американските паркове почти отсъства горска растителност, докато у нас тя е основен елемент.

Ще посочим още два от американските паркове, които заедно с „Шенандоа” сме посетили и имаме лични впечатления.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПАРК „СЕКВОЯ”

се намира в планината Сиера Невада в щата Калифорния. Това е родното място на бързорастящия, вечнозелен иглолистен вид „Секвоя гигант”. Отделни екземпляри от него достигат до 4000 години на възраст, височина до 100 м., диаметър до 7 м., а коренът достига дълбочина до 50 м. Дървесината му е изключително ценна в мебелната, строителната и химическата промишленост.

През 1905 г. екземпляри от „Секвоя гигант” са внесени в България по инициатива на княз Фердинанд. Три от тях са засадени в двора на Национален музей „Боянска църква”. Има ги и в местността „Юч бунар” в Осогово над град Кюстендил. В края на XX век отделни дървета са засадени в Южния парк и в парка пред Националния дворец на културата в София. В село Жилинци край град Кюстендил се произвеждат фиданки от този изключително красив и полезен дървесен вид.

НАЦИОНАЛНИЯТ ПАРК „ГРАНД КАНЬОН”

е един действително уникален,

изумителен по размерите и красотата на природната картина каньон, изваян от взаимодействието на водата и скалите през милиони години назад. Дължината му достига 20 км., на места с дълбочина до 1 километър.

Влизането в някои от националните паркове на САЩ може да стане само с разрешение. В част от тях се заплаща входна такса.

Девизът на американските природозащитници е: „Ето ги нашите паркове. Уважайте ги, защитавайте ги, обичайте ги! Това са нашите национални съкровища. Нямаме по-големи от тях. Те ще ви радват цял живот”.

Естествено се налага да направим сравнение на статута на американските национални паркове с този на нашите, българските национални паркове и преди всичко как на практика той се прилага на терен. В тях и сега се секат просеки за спортно-технически съоръжения, пасе едър и дребен рогат добитък, строят се хидроенергийни обекти, нарушава се естественият воден отток на високопланински реки и потоци с направата на водохващания и други прегради. Огромни хотели развиват целогодишно стопански туризъм и заради тяхната дейност постоянно из парковете кръстосват товарни автомобили, автобуси и леки коли.

Така например в НП „Пирин” през последните 10-15 години се развихри огромна дейност за стопански туризъм. Бяха изсечени обширни площи в горския фонд за изграждане на въжени линии, ски-влекове и писти, хотели, пътища, водохващания. Всичко това категорично противоречи на статута на националните паркове.

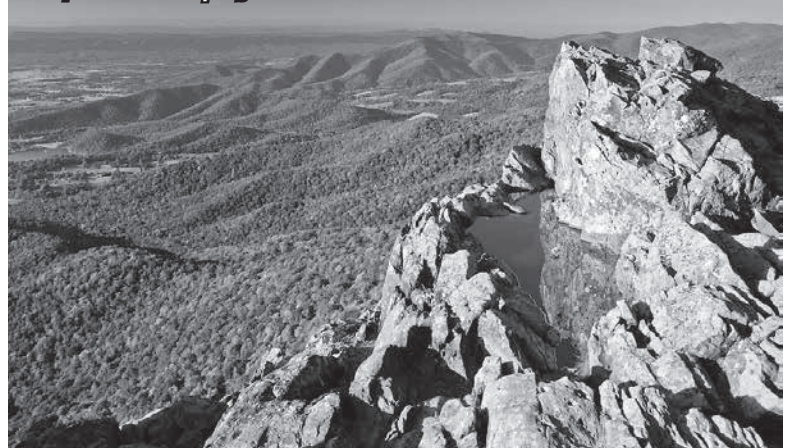
Многократните ми обхождания на територията на нашите национални паркове утвърждават впечатлението, че охраната на природната среда и преди всичко на горския фонд след преминаването на тези паркове от горското ведомство в системата на Министерството на околната среда и водите е силно влошена.

В заключение се налага да направим извода, че Министерството на околната среда и водите много лесно дава съгласие за развитие на стопанска дейност на територията на нашите национални паркове, на което трябва да се сложи край, ако искаме те да бъдат наистина национални.

Наложително е научните институти, в дейността на които се включва и екологичната и опазването на природната среда, по-категорично да изразят отношението си по тези въпроси, повдигани многократно от различни неправителствени организации.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ

Национален парк „Шенандоа”

Понастоящем там има 48 национални парка. Тяхната площ, заедно с тази на националните природни паметници и националните строги резервати, е 28 милиона хектара.

Обявяването на първите национални паркове в Америка е било предшествано от публикуването на творби на художници, фотографии и разкази на пътешественици, в които се описват гигантски вкаменени дървета, огромни гейзери, кратери на вулкани, каньони с дълбочина над мила, мистични видения от гранитни монолити, фантастични водопади и ледената пустиня на Аляска. Първоначално издателите и широката общественост се отнасяли с недоверие към тези публикации, като към невероятни измислици.

В действителност има нещо мистично и в самата служба на националните паркове, която, в един свят на корупция и саморазруха, е единствената, наела се да защити унищожението на природните ресурси и да съхрани за поколенията уникални природни забележителности и кътчета девствена околна среда. Напълно заслужено сега тя се радва на всеобщо уважение. Проучванията на общественото мнение показват, че американците най-малко възразяват, когато средствата, набирани от данъчното облагане, се насочват за издръжка на националните паркове и природни забележителности.

В националните паркове в Америка е разрешено единствено практикуване на познавател-

особености на ландшафта и природните забележителности. Те научават и за забранените действия, както и за поведението, което трябва да имат в тази територия. В тези центрове има малки магазини или щандове, където може да се закупят пътеводители, дилпани, фотоси и видеофилми за посещавания обект. В специални зали специалисти изнасят беседа за защитената природна среда или отделни нейни компоненти. В центъра туристът е приятно изненадан от широкия избор на каталози за публикации за територия, за историята на парка, инвентаризацията на природната среда и подробното описание на туристическите маршрути.

Националните паркове се обозначават с лишения от възраст символ връх на стрела на кафяв

Национален парк „Секвоя”

Национален парк „Секвоя”

БЪЛГАРСКИЯТ ЗОГРАФСКИ МОНАСТИР

Продължение от брой 4
В миналия брой на в. „Ехо“ разказах за историята на Зографския манастир „Свети Великомъченик Георги Победоносец“ в Света гора. В настоящия брой ще разкажа как преминава вторият по значимост празник на манастира, който се чества ежегодно на 16 ноември. Три пъти съм участвал като поклонник в този ден. Настоящият разказ описва преживяното през 2011 г.

Поклонниците за празника се посрещат от монаси пред манастирските порти и се отвеждат в Архендариума - гостоприемницата на третия етаж в северозападната част на Зограф. Стаята е постлана с голям красив килим. На стените има окачени портрети и рисунки на владетели, бележити личности, мнозина от които са дарявали щедро манастира. В средата на стаята има малка кръгла маса, застлана с червена кадифена покривка, върху която е поставена книга за отбелязване впечатленията на посетителите. До четирите стени са подредени меки кресла и пейки за сядане. Монаси поднасят на гостите малки стъклени чашки с ракия или мастика, както и локум или късчета сладкиши. Новодошлите най-любезно са приветствани от игумена на манастира. Постепенно, почти неусетно, монасите отвеждат групи поклонници в стаите за нощуване. Прави впечатление отличната чистота навсякъде. В стаите има камини за отопление на твърдо гориво, останали от минали времена, но много добре поддържани, а пред вратите стоят купчинки нарязани дърва. В манастирите на Атон нощуването, както и прехраната на поклонниците, не се заплаща.

Настъпва време за обяд и

стирската библиотека. Голяма метална врата се отваря и влизаме в малка стая, в средата на която в стъклена призма – реликварий се съхранява оригиналът, или първия ръкопис на

Паисиевата „История славянобългарска“

Монах на около четиредесетгодишна възраст, отец Атанасий - библиотекар на манастира, подробно разказва, че това е т. нар. чернова на Историята, защото върху нея има голям брой поправки от нейния автор дядо Паисий, както той го нарича. Завършена е

откъдето бе открадната. На сутринта, на 13 януари 1998 г. след тържествена литургия в най-радостна празнична обстановка „История славянобългарска“ бе поставена в бронирана стъклена призма, изработена от българската Национална служба за охрана, в която се намира и понастоящем.

Процедурата по връщането на Паисиевата „книжчица“ в нейния естествен дом бе заснета от представител на Българската национална телевизия.

Изяснянето на оригинала на

през 1762 г. Започнал е да работи по нея в Хилендарския манастир и я е продължил в Зографския. Самият отец Паисий е направил няколко нейни преписа, които са занесени, разпространявани и преписвани в България.

До 1980 г. този оригинал на Историята не е напуснал Зографския манастир. Тогава оригиналът е изнесен по един престъпен начин от сътрудници на Шесто управление на Държавна сигур-

„История славянобългарска“ от пределите на Зографския манастир и Света гора е само част от проектираната операция под кодовото наименование „Маратон“ на българската Държавна сигурност през втората половина на XX век. Било е планирано в Зографския манастир да бъдат внедрени сътрудници на ДС с цел да се намери достъп и последствие да се изнесат много ценни стари книги с исторически факти, документи и описания, като „Служебника на Патриарх Евтимий“, „Драгановия НЕИ“ и други. Всички те имат изключително важно културно, историческо, научно значение.

В периода 1972 г. – 1990 г. българското разузнаване полага големи усилия да се добере до златния резерв (съкровище) на Зографския манастир. В изпълнението на тези секретни операции на ДС са полагани усилия да се внедрят в монашеското братство на Зограф сътрудници на ДС, специално вербувани за тази цел.

През 2012 г., с отварянето на досиетата на висши духовници като сътрудници на ДС, станаха известни на българската общественост тези действия на органите по разузнаването и ДС, насочени срещу единствената оцеляла българска светиня в Света гора - Зографския манастир. Стана известно, че Варненския и Преславския митрополит Кирил и Неврокопския митрополит Натанаил са вербувани от ДС и изпратени да следват богословие в Атинската духовна академия със задача в последствие да бъдат внедрени в монашеското братство на Зографския манастир. Разчитало се е на тях максимално да помогнат за изпълнението на посочените по-горе пъклени дела. От архивните документи на ДС се вижда, че и двата опита се провалят.

В библиотеката на Зографския манастир се съхраняват и две книги, чийто автор е Никола Граматик, създател на Софийската книжовна школа, действала в българския Драгалевски манастир през XIV и XV век.

До оригинала на „История славянобългарска“ в стъклената призма, чийто автор е Никола Граматик, създател на Софийската книжовна школа, действала в българския Драгалевски манастир през XIV и XV век.

До оригинала на „История славянобългарска“ в стъклената призма, чийто автор е Никола Граматик, създател на Софийската книжовна школа, действала в българския Драгалевски манастир през XIV и XV век.

български църковни книги и други са загубени или още не са открити, възможно е някои от тях да се намират в българския манастир Зограф, в Хилендар или Ватопед, а може би в най-голямата книгохранителница в Света гора – скит Св. Андрей. Патриарх Евтимий оставя дълбока следа, наред с другите си достойнства, и като голям книжовник в периода на началото на мрачното османско робство. Българската православна църква го канонизира за светец.

Понастоящем в библиотеката на Зографския манастир се съхраняват над 20 000 тома литература, много от които писани на ръка, на пергамент и някои по-нови печатни издания от различни автори по исторически, църковни и други въпроси.

На втория етаж, под библиотеката, се намира дарохранителницата. В нея се съхраняват изключително ценни реликви, дарявани на манастира през вековете от видни духовни лица, крале и царе, президенти, светски личности и български градове, общини и колективи.

Късият есенен ден преваля. Отправляме се в църквата на празнично богослужение – Вечерня. После всички се отправят към манастирската трапезария на вечеря. Тя не се различава от обяда. Само липсва рибената супа.

След кратка почивка в храма започва нощно бдение. По-късно, в началото на деня, богослужението преминава в Утринна молитва и завършва през настъпния ден с литургия.

В храма всички монаси, духов-

ни лица, гости, дошли от България, Гърция и другите атонски манастири, участват в изпълнението на молитвените песнопения. Повечето от цивилните поклонници, предимно гърци, също много активно пригласят или изцяло изпълняват молитвите. Желателно е всеки поклонник в храма да знае и да може да изпълнява това, което вършат водещите духовници. Незабравимо впечатление у мен остави поднесените пред иконата на Св. Георги дар с образ на светеца в кръгла форма с диаметър около 35 см, направен от варено жито захар, канела, лимон и други. На църковен език това се нарича „коливо“. След богослужението в малки чинийки то се раздава на всички присъстващи за „Бог да прости“ загиналите за Христовата вяра, за покойните игумени и монаси от манастира, за всички православни християни по тази земя. В случая и от няколко години насам това коливо е творение на монаха Козма от Атонския манастир, който в близкото минало е завършил Художествената академия в София.

Започва последната част от богослужението - Утринна със Света литургия, разнася се тържественият звън на църковните камбани. Тръгва литийното шествие. Напред вървят монаси в празнични облекла, едни носят хоругви, други през цялото време тракат с дървени клепала. Следват ги игуменът и официалните гости. Следва иконата на Св. Георги Зограф. По-нататък са всички поклонници, дошли нарочно за този ден. Има поверие, че макар и за минута-две, е хубаво всеки да поноси иконата за здраве, късмет и успех. Шествието напуска манастира и се отправя на запад, към малък хълм, отстоящ на около два километра разстояние, където в миналото е действал скит със същото наименование като големия Зографския манастир. От него са останали две малки, сравнително добре запазени едноетажни сгради. В периода от 1852 до 1862 г. в една от тях е живял като отшелник отец Матей Преображенски „Миткало-то“. Сега тук има малък храм. Литийното шествие завършва пред него, иконата се поставя

всички гости са поканени в трапезарията. Той се състои от рибена супа, основно ястие от едно голямо парче риба и гарнитура картофи, зеле и сос. По дългите редици маси с пейки от двете страни има блюда със салати и много ябълки. Между обяда и вечерното богослужение посетителите четирите параклиса на третия и четвъртия етаж в южното крило на манастирската сграда. Те са малки молитвени помещения, в които възхищение предизвикват откопелни иконостаси с чудесни икони на светии, дело на зографи отпреди повече от две столетия. Допреди десетина години Зографският манастир се намирал в състояние на пълно разрушаване. Наложителен бе бърз основен ремонт и текущо поддържане на сградния фонд. През последните години това активно се извършва в Банското крило. След обхождането на параклисите бе уредено да слезем и посетим избата на манастира. А след посещенията и почерпката в манастирската изба се качихме на третия етаж, където е мана-

ност.

Пренесена в България, малко по-късно тя бе подхвърлена и експонирана в Националния исторически музей, който тогава се помещаваше в Съдебната палата. С намесата на президента на Република България Петър Стоянов, категоричното настояване на манастирското ръководство и гръцката държава оригиналът на История славянобългарска бе върнат в Зографския манастир на 12 януари 1998 г. По предварително споразумение между българското държавно ръководство, игумена на Зографския манастир и гръцката държава скъпоценната Паисиева творба пристигна в столицата на монашеската Република Карейя и бе предадена от гръцките длъжностни лица в ръцете на гръцкия архимандрит, който изпълняваше председателска позиция в Светото събрание. Последният, след кратък благодарствен ритуал към Бога връчи „История славянобългарска“ в ръцете на игумена на Зографския манастир.

Така в края на това дълго пътешествие книгата се завърна там,

В СВЕТА ГОРА

пред входа му и се извършва кратко богослужение. За отбелязване е, че от това място се открива хубав панорамен изглед към целия манастирски комплекс на Зограф.

Тук богослужението е кратко и литийното шествие се връща по същия ред, под звуците на дървените клепала, обратно в манастира Зограф.

Мястото, до което достига Литията, е свързано със следното предание.

„Господ надарил Светата Зографска обител с втора чудотворна икона на Свети Георги по следния начин: през XII век бедуините в Йорданска Арабия избивали християните от град Лида и околностите. Разграбвали домовете и имотите им. За

годно участва в литията.

След като шествието влезе в манастирския двор, иконата на Св. Георги се поставя вдясно на входа, до паметника на изгорените живи монаси и се отправя кратка молитва в памет на тези мъченици за христовата вяра. Следва внасяне на иконата в църквата и се извършва заключителна литургия. Всички се отправят към манастирската трапезария на най-долния етаж, точно срещу входа на храма. Най-напред влизат монасите, след това поклонниците и накрая малка свита от официални гости, предвождани от игумена на манастира. Той произнася кратка молитва и приветствено слово към всички. На южната стена в столовата монах изкачва тясна стълбичка до амвон, откъдето по

да запази иконата на Свети Георги от поругаване, благочестив християнин я пуснал в морето. Тя била изографисана върху дъска и плавала неизвестно дълго време. Накрая морските вълни я отнесли на Ватопедското пристанище. Монаси от различни манастири я видели и всички искали неин дом да бъде манастирът, в който те пребивават. За да избегнат разногласие, решили съдбата и самият Бог да определят в кой манастир да бъде постоянният дом на иконата.

Натоварили чудотворната икона на едно муленце. Пуснали добичето да върви само, без придружител из планината, и в който манастир отиде, там да бъде постоянното й място. Муленцето стигнало до там, където сега завършва литийното шествие. Застанало на това място и не помръднало. Това се случило на 16 ноември и оттогава тази дата е вторият празник на Зографския манастир. Храмовият празник на манастира е на 6 май - денят, в който се чества Свети Георги Победоносец.

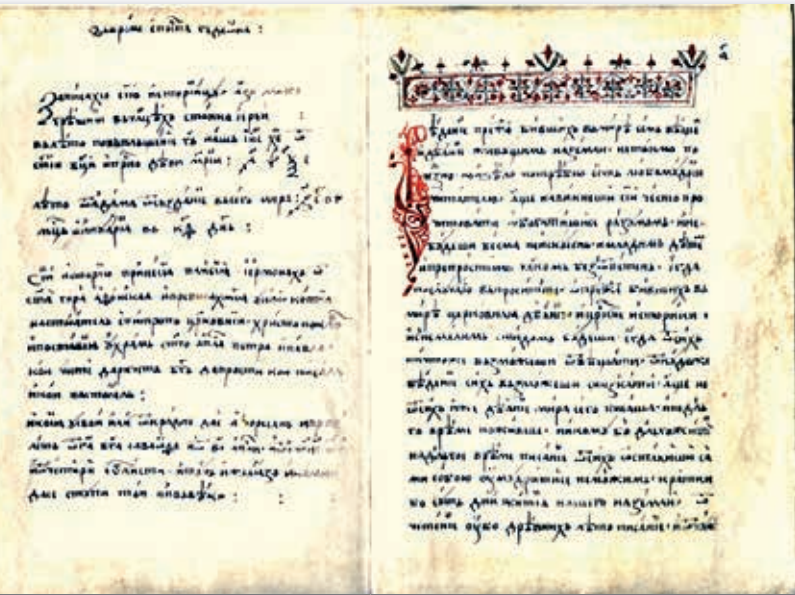
Иконата на Свети Георги, пренесена от хълма, се намира в Съборния храм на Зографския манастир, вляво до колоната пред иконостаса. Тя е напълно идентична и по нищо не се различава от самоизографисаната се по Божия промисъл икона на Свети Георги и еже-

време на обяда той чете житието на Великомъченик св. Георги Победоносец.

Празничният обяд се състои от рибена супа, порция голяма парче риба с гарнитура от картофи и в отделни чинии салатата. На масата във фруктиери има много ябълки. В големи стъклени кани има червено и бяло вино. Всеки си налива според предпочитанията.

В заключение на обяда игуменът удря звънец, поставен пред него, подобен на този в българския парламент. С този звън обяда приключва. Игуменът става и придружен от монасите, напуска столовата. Това правят и останалите. Повечето от гостите се отправят към входа на манастира, където ги чакат превозни средства за отпътуване до пристана, а оттам отплават обратно към гр. Урануполи.

Програмата на нашата малка група е друга. Ние тръгваме към манастир Ватопед. Преди това имам достатъчно време и възможност да посетя килията на монах Викентий и да се запозная отблизо с обстановката в нашия манастир. В тази сравнително малка стая, подобно на тази, в която нощувахме, има голяма камина, която даваше обилна топлина. Този монах предварително бе научил за пристрастието ми към публицистиката и основната ми

горска професия. Попита ме дали познавам именития български автор, вече покойник, Николай Хайтов, и ми предостави възможността да се запозная с публикации на Хайтов от месец април 1994 г. по повод убийството на православен свещеник от мохамедани в с. Сърница, Пазарджишки окръг. Обещахме си да продължим разговора при неговите идвания в София.

Нека се върнем към нашето пътуване на 16 ноември 2011 година.

Маршрутът ни е в източна посока от входа на манастира. Съсем близо до огромната манастирска порта има метален стълб с няколко указателни табели. От нея научаваме, че разстоянието до София е 459 км, а до Варна - 975 км. По пешеходна пътека разстоянието до Хилендарския манастир се изминава за три часа, посочено е, че пак за три часа пеша може да се отиде до столицата Карей и до манастира Ватопед. Правим последна снимка на сбогуване с игумена Амвросий пред входа на Зограф. С радост посрещам неговото „Довиждане до следващия път!“ Дано! Той прави последен засега приятелски жест и ни предоставя малък автомобил с висока проходимост, който ще ни изкачи на около 4 километра

нагоре до билото на планината. Така спестяваме вървенето пешком по стръмния автомобилен път, по който с много серпентини и завои трябваше да се изкачваме повече от час и двадесет минути. От шофьора на автомобила научих, че в Зографския манастир понастоящем има 32-ма монаси, всичките българи, и четири-

ма работници. Самият той изпълнява различни функции по поддържане на техниката.

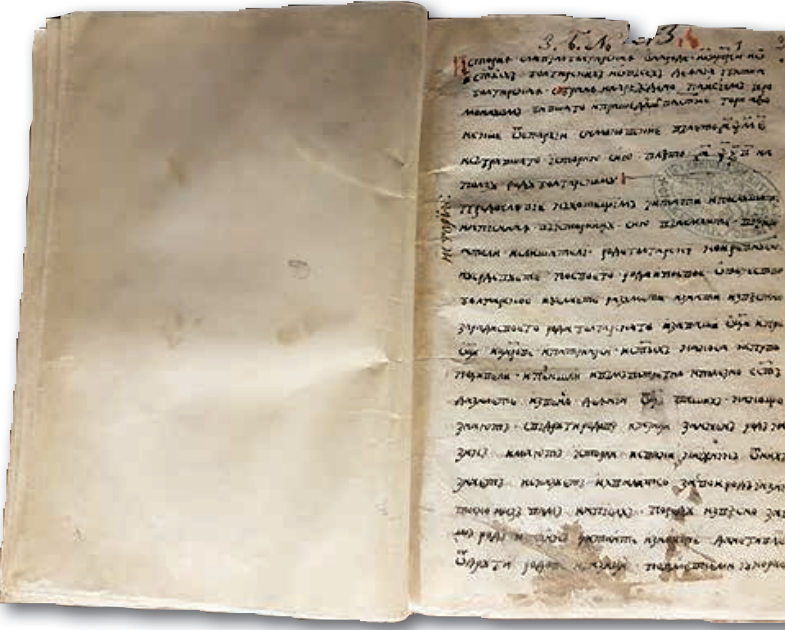
От билото започваме спускане пеша по стръмна пътека с остри завои. От време на време пред нас се разкриват морето и неговото крайбрежие. За съжаление вече е късна есен и не може да се усети цялата прелест на заобикалящата ни природа, дърветата са обезлистени, а птиците са замлъкнали за дълго време, чак до пролетта. Но въпреки това денят е слънчев, приятно ни е от преживяното и слизането става все по-бързо. При всички кръстовища с други пътеки и пътища има указателни табели, насочващи в желаната посока. Така е и по другите пешеходни маршрути в Света гора. По стръмната пътека за два часа се слиза в района на манастира Ватопед. Това спускане по склоновете на Атонската планина дава възможност пешеходците да се запознаят с релефа и растителността на планината, да обгледат с поглед все по-добре очертаващите се брегове на Егейско море и красотата на залива, край който е разположен Ватопедският манастир.

По-нататък манастирите са представени по реда на Атонската класификация. Това е един от основните документи в днешно време на Светата община. Ние сме обхождали по различно време и по различен начин отделните манастири. Някъде това ставаше по пешеходни пътеки, другаде с автомобили, където има пътища, както и с морски плавателни съдове.

За подредбата на манастирите в Атонската класификация няма изписани достъпни мотиви и основания. На този въпрос винаги ни се отговаряше: „Така е!“

Зографският манастир "Свети Великомъченик Георги Победоносец" е на деветото място по Атонската класификация.

инж. Георги ПЕТРУШЕВ

ПАМЕТНИК НА ПАВЕЛ РОМАНСКИ

Павел Романски е бил млад човек - студент по филология. По примера на младежи, предимно от интелектуални среди в други европейски страни, разположени върху отделни части на Алпите, започнал все по-често през свободните си от университетски занимания дни да практикува пешеходен, а през зимата ски туризъм, главно на Витоша. Това правел понякога в компания на свои приятели и състуденти, но много често и сам без придружители.

На мястото, където е издигнат паметникът му на Витоша, на 19 януари 1931 г. той е застигнат и повален от яростна снежна буря и загива от „бялата смърт“. По инициатива на негови другари и с техни финансови средства е издигнат този паметник, като предупреждение към всички, че „с планината шега не бива“.

Паметникът представлява скулптура в цял ръст на П. Романски в туристическа екипировка от онзи период и с изправени ски, прилепнали до тялото.

Мястото, където е издигнат паметникът (1675 м.), в миналото е било известно като „Острова“. Там шосето към туристически комплекс „Алеко“ прави остър завой. Постепенно това наименование на местността се заменя от „Романски“. През 1936 г. в близост до паметника е изграден малък дървен заслон, като укрите при влошаване на метеорологичната обстановка. По-късно заслонът е разрушен и в близост е построен сегашният хотел-ресторант „Простор“.

Името Романски навлезе много дълбоко в топонимията на Витоша. През 1968 г. е построена пътническата седалкова въжена линия „Романски“. Нейната долна станция е в близост до паметника при надморска височина 1675 м.; междинна станция има при туристически комплекс „Алеко“ - н.в. 1840 м. и горна станция - 2171 м., в близост под връх Малък резен. Линията е производство на френската фирма „Помагалски“. Общата ѝ дължина е 1940 м. При нейната долна станция завършва и ски-пистата „Романски“.

ТЕЛЕФОНИ НА ХИЖИ И ОБЕКТИ НА ТД

ВАРНЕНСКА ОБЛАСТ

ТД „Владислав Варненчик“ – Варна - 0884178318 и 0888466443
ТД „Галата“ - 0899020139
Хижа „Ветеран“ – 0899020139
ТД „Родни балкани“ – 0896688425
ТД „Хан Аспарух“ - 0899878961 и 052/370640

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА ОБЛАСТ

ТД „Трапезица 1902“ - 0896/64 7778
УЦ „Момина крепост“ - 062/623-410; 0896 697 832; 0896 757 049
ТД „Хемус“ - 0884332220 и 0884332221
Хижа „Грамадлива“ - 0884332220 и 0884332221
Заслон „Караиваново хорище“ - 0884332220 и 0884332221
ТД „Академик – ВТУ“ – 089710188
Хижа „Кръстец“ е в ремонт
ТД „Чумерна 1901“ – 0896693169
Тур. спалня „Д-р Христо Момчилов“ – 0896693169 и 0896693171
Хижа „Буковец“ – 0896693169 и 0896693170
Хижа „Чумерна“ – 0896693176
ТД „Росица“ – 0888015280
Хижа „Язовира“ – 0888015280
Ски база „Грамадлива“ - 0878/300323 и 0898765424

ВИДИНСКА ОБЛАСТ

ТД „Бонония“ - 0896766143 и 0882355182
Хижа „Божурица“ - 0896766143 и 0882355182

ГАБРОВСКА ОБЛАСТ

ТД „Узана“ – 0899963421
Хижа „Узана“ - 0896248593 и 0886792982
Тур. спалня „Узана“ - 0899963421 и 0889564804
СТД „Бачо Киро“ – 0879462840; 0887099114 и 067672332
Къмпинг „Стринава“, Дряновски манастир – 0886099034
Хижа „Бачо Киро“ – 0887099114 и 0887099161
ТД „Росица Мазалат“ – 0882966264
Хижа „Мазалат“ - 0888352693
ТД „Планинец“ – 0889800682
ТК „Бръшлян“ и къмпинг - 067763019 и 067763119

ДОБРИЧКА ОБЛАСТ

ТД „Добротица“ – 0898309832
Хижа „Ботево“ – 0894527997

КЪРДЖАЛИЙСКА ОБЛАСТ

ТД „Белите брези“ - 0365/14526; 0888873484; 0887118099
Хижа „Белите брези“ - 0888664265
КЮСТЕНДИЛСКА ОБЛАСТ
ТД „Янина градина“ – 0899117922
Хижа „Яна“ - 0876531603
ТД „Рилски езера“ – 0888818931
Хижа „Скавица“ - 0877388305
Хижа „Рилски езера“ – 0886509409
ТД „Осогово“ – Кюстендил – 0897926886 и 0882966426
Хижа „Иглика“ – 0893990815 и 0882966426
Хижа „Осогово“ - 0882 815 515, 0896 688 484, 0882966426
Тур. комплекс „Три буки“ - 0887564265, 0895625220 и 0882966426
ТД „Паничище“ - 0896 688 445 и 0896 688 444
Тур. спалня „Верила“ - 0896 688 444 и 0888843759
Хижа „Пионерска“ - малка – 0888600489
Хижа „Повна“ – 0888059172 и 0884 956 666

ЛОВЕШКА ОБЛАСТ

Хижа „Зора“ – 0882966309
ТД „Стратеш“ – 0884213030 и 0882966457
Заслон „Орлово гнездо“ - 02/49100023
Хижа „Дерменка“ - 02/4910006
ТД „Златна панега“
Хижа „Провъртеник“ – 0889812479 и 0895372822
УЦ „Карлуково“ - 0877550029 и 087 550994
ТД „Здравец“ – 0886773330
Хижа „Коман“ – 0886773330
ТД „Вежен“ – 0882966227 и 0882966241
Хижа „Бенковки“ - 0876243079
Хижа „Момина поляна“ – 0887510006 и 0889623087
ТД „Амбарица 1912“ – 0888682169 и 0878593104
Хижа „Амбарица“ – 0878593104
Хижа „Яворова лъка“ – 0893778575
ТД „Балканска звезда“ – 0884600310
ТД „Васильов“ - 0888729633
Хижа „Васильов“ – 0889824081

ОБЛАСТ МОНТАНА

ТД „Берковица“ – 0888232423 и 0953/80428
Хижа „Ком“ – стара – 0889681693
Хижа „Ком“ – нова – 0885830271
Хижа „Бялата вода“ – 0878947940

ОБЛАСТ ПАЗАРДЖИК

ТД „Батьовци“ – Батак – 0889572684 и 0899424172
ТД „Юндола 1919“ – 0882454055
Хижа „Христо Смирненски“ – 0878055002
Хотел „България“ – Велинград - 0889500444 и 0889500155
ТД „Алеко“ – Пазарджик – 0899899425 и 088969863
Хижа „Добра вод“ - 0888969863
ТД „Бунай“ – Панагюрище – 0886199858
Хижа „Павел Делирадев“ – 0882966337
Хижа „Равно боре“ - 0896332092
ТД „Купена“ – Пещера – 0896715972
ТД „Милеви скали“ – 0893600598

ПЕРНИШКА ОБЛАСТ

ТД „Орлите“ – Радомир - 0898706550

Скъпи читатели,

за да ви бъдем максимално полезни и в бъдеще, участвайте в нашата анкета

1. Как разбрахте за вестника?

- ☐ от реклама ☐ следя го отдавна
☐ видях го по сергии ☐ казаха ми за него
☐ друго

2. Колко броя на вестника сте чели?

- ☐ това е първият ☐ 2-3 броя ☐ следя всеки брой

3. Какво ви кара да се абонирате или да го купувате?

- ☐ харесва ми първа страница
☐ препоръчаха ми го
☐ купувам го редовно
☐ познавам вестника и го купувам от време на време
☐ конкретна тема
☐ друго

4. Ще купите ли следващия брой на вестника?

- ☐ да ☐ не ☐ не знам
☐ зависи от

5. Как бихте определили вестника с една дума?

- ☐ актуален ☐ развлекателен ☐ стилен ☐ досаден
☐ интелигентен ☐ информативен ☐ професионален
☐ друго

6. Ако сте чели в „Ехо“ отпреди пет години (стария му вид) обновеният „Ехо“, сравнен с него е:

- ☐ по-стилен ☐ по-популярен ☐ по-скупен
☐ по-информативен ☐ по-специализиран
☐ друго

7. Каква информация бихте желали да присъства повече?

- ☐ обща туристическа
☐ специализирана за пешеходен туризъм
☐ специализирана за други видове туризъм
☐ представяне на туристически дружества и проекти
☐ повече материали на здравна тематика
☐ интервюта с известни личности
☐ развлекателни текстове
☐ пътеешествия, маршрути и дестинации
☐ лични мнения и позиции
☐ за секса
☐ здравословно хранене и диети

8. Какво предпочитате?

- ☐ „Ехо“ да бъде тясно специализирано издание на БТС
☐ „Ехо“ да бъде магазинен вестник за туризъм и отдих
☐ „Ехо“ да бъде специализирано издание на БТС, но да има и други материали

9. Съществува ли въпрос или тема, за която бихте желали да получите информация от страниците на вестника?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ТЪЖНА ВЕСТ

На 17 април т.г. почина

ГЕОРГИ ПЕТРОВ - ПИНГВИНА

майстор на спорта по алпинизъм, председател на Сдружението на ветераните алпинисти и председател на туристическите дружества „Руен“ и „Чернатица“

Георги Петров е роден на 28 октомври 1945 г. в село Поповица, Пловдивско. Завършил е ВИФ „Георги Димитров“, специалност „Алпинизъм“. Работил е в системата на БТС. Членувал е в Алпийски клуб „Руен“ – Пловдив, на който е бил и председател. Посетил е Памир и по склоновете на Пик Ленин достига 6000 метра. В Алпите има изкачвания на върховете Гросглокнер, Пти Дрю по маршрута „Пиер Аллен“ и Ортлер, а в Казказ – връх Елбрус.

Георги Петров ще остане в спомените на всички, които го познаваха, с неговите всеотдайност и ентузиазъм, с които събирал около себе си хора и ги правел в съмишленици.

Колегите от Българския туристически съюз изразяват съболезнования на близките и приятелите на Георги Петров.

Поклон пред светлата му памет!

откри

ДАРТЕЛСКА КАМПАНИЯ

за набиране на финансови средства
за ОТПЕЧАТВАНЕ НА ВЕСТНИКА чрез
банкова сметка: BG71 STSA 9300 0012
4857 19 в банка ДСК, Румен Драганов -
изпълнителен секретар на БТС

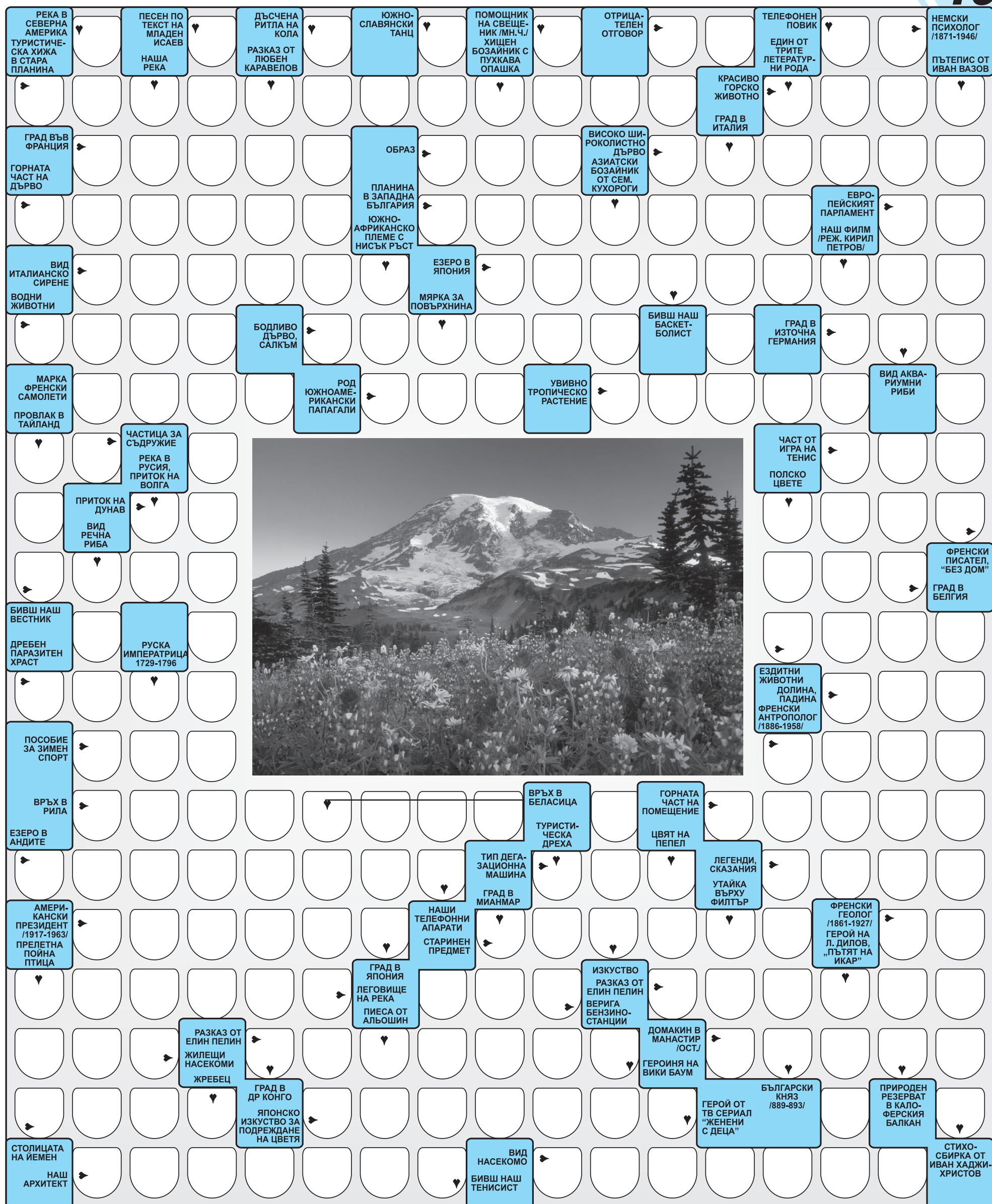

ОБЯВЯВА КОНКУРС ЗА НАЙ-ОРИГИНАЛНА СНИМКА НА ТЕМА:

ДЕ Е БЪЛГАРИЯ!

Първите три най-добри снимки ще бъдат наградени и публикувани на страниците на вестник „Ехо“!

РЕЧНИК: АКЕТИ, АКИ, АКЯБ, АМЕ, АРС, ВИЛ, ГАЯЛ, ДАСО, ИНАВАСИРО, КРА, ЛА СЕН, ОВАДА, РИВЕ.

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ

Аме, Конте, Имен, Дол, Ска, Риве /Пол, Канарата, Таван, Титикака, Арс, Сари, Кенеди /Джон, Лисица, Аля, "Ива самодива", Алек, Хелери, Еленова гора, "На полето", "Елен и гора", Антика, От Корито, ЕКО, "Бетаро", Оси, "Иманяри", Келар, Сана, Икебана, Татаров /Петко, Расате, Арло, "Ива самодива", Лисица, Аля, "Ива самодива", Алек, Хелери, Еленова гора, "На полето", "Елен и гора", Мак.

В САЙТА НА БТС -
www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

**Планинска
спасителна служба**
www.pss-bg.bg
при несчастен случай,
дежурни телефони
112, 1470

02 963 2000 - Стационарен телефон на централен денонощен пост

ТУРИСТИЧЕСКИЯТ ВЕСТНИК - Издание на БТС

ГЛАВЕН РЕДАКТОР - доц. д-р Румен Драганов; отговорен редактор - Петя Иванова - piva7nova@gmail.com, 0882966316; редактор - Емилия Матеина - emateina@gmail.com, 0882966134
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: проф. д-р Николай Овчаров; проф. д-р Витан Влахов; доц. Сандю Бешев - алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; доц. Кънчо Долапчиев; Елисавета Първанова - м.с. по алпинизъм, Константин Койнов - ориентировач, Българска федерация по ориентирание, Алексей Жалов - председател на Балканския спелеоложки съюз
Графично оформление и предпечат: Едит Павлова

Издава: Български туристически съюз

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. "Васил Левски" № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427

Тел: 02/ 93 00 680; ISSN-0205-0943

e-mail: exobts@gmail.com ; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец

Ръкописи не се приемат.

Уважаеми читатели и туристи,
С настъпване на лятото, все повече ни влече планината, все повече мечтаем да излезем сред природата, да се откъснем от компютрите, от затворените пространства и заливащата ни негативна енергия всеки ден.
Представяме ви нашите предложения за екскурзии, онни летувания и почивки в планините на България. В този брой ще ви запознаем с програмите ни за Пирин и Рила. Заповядайте, насладете се на красивата родна природа, а физическата активност ще ви релаксира и ще подобри настроението ви.

ПИРИН

Очарованието на ПИРИН

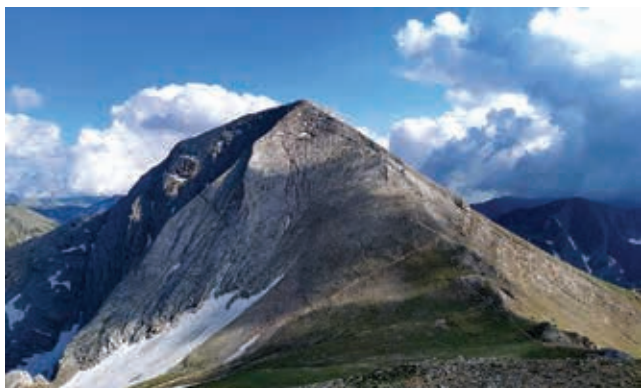
Дати: Всяка неделя от 11 юли до 22 август
Цена: 339 лева, отстъпка за ученици и студенти 20 лв. Цената включва: 5 нощувки в хижи и 1 нощувка в хотел с минерален басейн и сауна; планински водач и планинска застраховка.

Програмата по дни: **Първи ден:** Добринище - х. Безбог. Трансфер до х. Гоце Делчев и от там пътуване с лифта или пешеходен преход до х. Безбог. Настаняване в хижата, кратка разходка, вечеря и нощувка. **Втори ден:** вр. Полежан - вр. Безбог. Пешеходни преходи, вечеря и нощувка в х. Безбог. **Трети ден:** Попово езеро - заслон Тевно езеро - вр. Джангал, преход до Попово езеро и заслон Тевно езеро, вечеря и нощувка в заслона. **Четвърти ден:** заслон Спано поле - вр. Спанополски чукар, преход до циркус Спано поле, Бъндеришки и Башлийски чукари. Връщаме се в заслона, вечеря и нощувка. **Пети ден:** вр. Муратов - х. Вихрен, преходи до близки забележителности. **Шести ден:** вр. Вихрен - Банско - с. Баня. Изкачване на връх Вихрен през Големия Казан, за приключенците - минаване по карстовия рът Кончето, а за останалите - чай. Трансфер до с. Баня - минералният оазис. **Седми ден:** отпътуване.

Билни пътеки из Пирин

Дати: Всяка неделя от 11 юли до 22 август
Цена: 335 лева, отстъпка за ученици и студенти 20 лв. Цената включва: 6 нощувки в хижа плюс хранене от вечеря в ден първи до закуска в ден седми, планински водач и планинска застраховка.

Програмата по дни: **Първи ден:** Добринище - трансфер до хижа Гоце Делчев - х. Безбог. До хижа Безбог може да се стигне с лифт или пеша. **Втори ден:** вр. Джано - Кременски езера - х. Безбог, нощувка на хижата. **Трети ден:** Преход до Момини езера и заслон Тевно езеро - вр. Джангала, вечеря и нощувка в заслона. **Четвърти ден:** вр. Типик - х. Вихрен, преход от заслон

ЕКСКУРЗИОННО ЛЕТУВАНЕ 2021

Тевно езеро до х. Вихрен, вечеря и нощувка. **Пети ден:** вр. Вихрен - Муратово езеро - х. Вихрен, вечеря и нощувка в хижата. **Шести ден:** карстов рът Кончето - х. Яворов, преминаване през най-известния алпийски рът в Пирин. Вечеря и нощувка в х. Яворов. **Седми ден:** отпътуване.

ПЛАНИНСКИ ПОЧИВКИ

Има Рай между Пирин, Рила и Родопите

Дати: Всяка неделя от 13 юни до 29 август
Цена: 349 лева, цена за деца до 12 г. - 305 лева. Цената включва: 5 нощувки в хотел „Минерал 56“ в село Баня (община Разлог); 5 вечери и 5 закуски, минерален басейн, планински водач и планинска застраховка. Планинската почивка в Пирин е на чудесно място за настаняване, което ще е базов лагер за почивка. Ще се обходят дивни пътеки в Пирин, Рила и Родопите, възможна разходка и до Гърция - зависи само от желанието на групата. Това е програмата с три планини.

РИЛА

Седемте езера, върхове и води в Рила

Дати: Всяка неделя от 13 юни до 29 август
Цена: 295 лева, цена за деца до 12 г. - 270 лева. Цената включва: 5 нощувки в хижа Гюндера; хранене от вечеря в ден 1-и до закуска в ден 7-и; планински водач и планинска застраховка. Активна почивка в Рила и друг поглед към Седемте рилски езера.

Програмата по дни: **Първи ден:** пристигане и настаняване в уютната хижа Гюндера, разположена в м. Зелени преслап в курортното селище Паничище. От ден втори до ден пети - преходи из Рила планина. **Шести ден:** отпътуване.

КРАТКОТРАЙНИ ЕКСКУРЗИИ

ПРЕМИНАВАНЕ ПО ВИА-ФЕРАТА ПОД ВРЪХ КУКЛАТА И ИЗКАЧВАНЕ НА ВРЪХ МАЛЪОВИЦА
6 ЮНИ (неделя)
Цена: 85 лв. Включва: придружаващ транспорт, планински водач, екстремна планинска застраховка, организационни разходи.

ХИЖА БЪНДЕРИЦА - ДЖАМДЖИЕВ РЪБ - ВРЪХ ВИХРЕН - КОНЧЕТО - ХИЖА ЯВОРОВ - КОТЕШКИ ЧАЛ - КОНЧЕТО - ХИЖА БЪНДЕРИЦА
11 - 13 ЮНИ /петък-неделя/
Цена: 195 лв. Включва: придружаващ транспорт, 2 нощувки в хижа, планинска застраховка, планински водач, организационни разходи.

ИЗКАЧВАНЕ НА БОТЕВ И ВЕЖЕН ЗА ДВА ДНИ
19 и 20 ЮНИ (събота и неделя)

Цена: 145 лв. Включва: придружаващ транспорт, нощувка в хижа или семеен хотел, професионален планински водач, планинска застраховка

ТРУДНИ ТЕРЕНИ - РЪБОВЕТЕ „СТЪПАЛАТА“ И СРЕДНОСОСА В ПИРИН

19 и 20 ЮНИ (събота и неделя)
Цена: 195 лв. Включва: придружаващ транспорт, планински водач (един водач на 4-5 души), една нощувка в хижа Яворов, планински водач и планинска застраховка, организационни разходи.

ЧЕТИРИДНЕВЕН ПРЕХОД СРЕД НАЙ-ВИСОКАТА И КРАСИВА ЧАСТ НА БАЛКАНА

СОПОТ - ХИЖА ДОБИРА - ВРЪХ КУПЕНА - КРЪСТЦИТЕ - ХИЖА В. ЛЕВСКИ - ЗАСЛОН БОТЕВ - ХИЖА РАЙ-ПАНИЦИТЕ - КАЛОФЕР
26 - 29 ЮНИ (събота-вторник)
Цена: 199 лв. (за туристите, които се включат в Карлово или Сопот, цената е 175 лв.)
Цената включва: влак в двете посоки, 3 нощувки в хижи, планинска застраховка, професионален планински водач, организационни разходи.

ИЗКАЧВАНЕ ПЪРВЕНЕЦА НА ЗАПАДНА СТАРА ПЛАНИНА (И НА СЪРБИЯ) - ВРЪХ МИДЖУР
(2168 м)
3 и 4 ЮЛИ (събота и неделя)

Цена: 140 лв. Включва: 1 нощувка в хижа, планинска застраховка, планински водач, организационни разходи.

За повече информация и детайли за предлаганите екскурзии и почивки посетете сайта на БТС или ни потърсете на тел. 0882966320 - Тони Ушева

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ

ОРГАНИЗИРА КУРС ЗА ЕКСКУРЗОВОДИ

БТС съвместно с Кооперация „БТС - Екскурзоводи“ набира желаещи за участие в курс за екскурзоводи за придобиване на специалност „Екскурзоводско обслужване“

Успешно завършилите курса на обучение придобиват: професионална диплома - трета квалификационна степен за специалност „Екскурзоводско обслужване“ от страна на БТС, професионално удостоверение за производствена практика от страна на Кооперация „БТС - Екскурзоводи“ и възможност за започване на работа като водач на туристически групи по програми на туроператори в България и чужбина.

Курсът се провежда по следните модули:

- Теоретично обучение - онлайн, в продължение на месец;
- Практика - три месеца и половина присъствен учебен процес в зала;
- Производствена практика във фирми - три седмици;
- Електронна система за обучения.

След завършване курса на обучение се провежда вътрешен изпит. Успешно издържалите получават диплом за професионална квалификация „Екскурзовод“. Тази диплома и удостоверението за стаж са основание за допускане до изпит за лиценз в Министерството на туризма.

Краен срок за записване в курса: 18.00 часа на 04.06.2021 г.

- 07.06 - 02.07.2021г. - обучението стартира с теоретична част;
- 05.07 - 15.10.2021г. - практика (присъствено);
- 18.10 - 05.11.2021г. - стаж във фирма.

Стойността на курса е 849 лева.

Сумата може да бъде заплатена изцяло или на четири равни месечни вноски. Заплащането се извършва по банков път или на място в сградата на Министерство на младежта и спорта, Български туристически съюз, бул. Васил Левски 75, ет. 5.

Курсът ще реализира при група от минимум 20 човека. Предвидено е кратко събеседване с всеки от желаещите да се запишат.

Записване чрез изпращане на CV на и-мейл:
max.mihaylov.bts@gmail.com, petar@infotour.org, coop@btu-guides.org.
За справки и контакти: тел. 0882966302 и 0882966310

За повече информация може да се обадите на посочените телефони или да пишете на оставените и-мейли.

ЕХОИНИЦИАТИВИ

НА ЛОВ ЗА ОТПАДЪЦИ В СЪБОТА СУТРИН

Четири столични организации и над 30 доброволци обединиха усилия около обща инициатива - по-чиста среда на Южния парк. На 15 май т.г. 12 от общо 25 локации, регистрирани като замърсени в екологичното приложение „Природен“, бяха почистени от битови и строителни отпадъци за по-малко от два часа. Събитието се организира от Еко клуб УНСС, Български туристически съюз (БТС) и приложението „Природен“, а за извозването на общо петдесетте събрани чувала с боклук се погрижиха от ЕКОПАК България АД. Към събитието се включиха и активисти на сдружение Гората.бг, занимаващо се със засаждане на гори и дървета в България.

Предварително обявените награди за победителите бяха разделени в четири категории: най-много събрани чували, най-голям брой почистени локации, разделно събрани отпадъци и най-много намерени пластмасови капачки. И макар че проливният дъжд прекъсна състезанието, постигнатото остави удовлетворение от свършената работа у участниците. „Независимо от метеорологичните условия резултатите са налице“, заяви Максимилиан Михайлов, представител на Български туристически съюз.

Снимки от преди и след съботната мисия могат да бъдат намерени в приложението „Природен“, а предстоящите събития очакват своите нови последователи, сбъдващи идеята за чиста околна среда.

Гергана МИТОВА

